mokslas menas literatūra

DRAUGAS

ANTROJI DALIS / 1970 METAI

GRUODŽIO MĖN. 12 D. / DECEMBER 12, 1970

PART TWO NR. 291 (50)

Šiame numery

BIBLIOTEKOS BAŽNYČIOSE IR KARČIAMOSE.
GR. GUSTAITYTĖS - KRIVICKIENĖS DAINŲ APIE VILNIŲ RINKINYS.
TARP ISTORIJOS IR PROPAGANDOS.
DVIEJŲ ISTORIKŲ SUKAKTIS.
BERN. BRAZDŽIONIO EILĖRAŠČIAI.
J. SAVOJO NOVELĖ "ANGELAS SARGAS".
PARYŽIAUS IR ROMOS OPERAS APLANKIUS.
GYVOJI MAŽOSIOS LIETUVOS ATLANTIDA.
PIRMO PASAULINIO KARO MEMUARAI.
AMŽINASIS TIKĖJIMAS IR ŠIOS DIENOS ŽMOGUS.
EKUMENINIŲ DISKUSIJŲ VADOVAS.
MOTERŲ GYVENIMAS.

BIBLIOTEKOS BAŽNYČIOSE IR KARČIAMOSE

Prie pat Chicagos universiteto yra puošni Šv. Tomo bažnyčia. Ji lankoma intelektualų ir studentų. Užsukęs į ją, ne vienas bus nustebintas, kad prieangyje, sujungtame su pačia bažnyčia ir atvirame visam bažnyčios korpusui, yra įruošta didžiulė biblioteka, kurioje gausu naujų religinių ir kitokių rimtų knygų. Bažnyčia atvira, ir niekas to knygyno nesaugo. Prie knygomis nukrautų lentynų tik stovi parašas: "Malonėkite pasiimti norimą knygą, tik ją grąžinkite."

Tai pati parankiausia skaitytojui biblioteka, kokią tik kada teko matyti. Tai drauge iškalbingas liudijimas tos bažnyčios vadovybės rodomos meilės knygai ir pasitikėjimo skaitytoju. Drauge visa tai yra ir mums akstinas susimąstyti: ar negalima būtų panašių bibliotekų įruošti mūsų bažnyčių prieangiuose, mūsų kolonijų kurioje nors patalpoje? Nei mūsų parapijos, nei mūsų įvairios kitos institutcijos, organizacijos ir šiaip pavieniai tautiečiai nėra jau tokie vargšai, kad šitokiam reikalui nebūtų paskirtas vienas kitas doleris.

*

Negalėtume pasakyti, kad lietuviškose kolonijose karčiamų būtų per mažai. Jei pravestume statistiką, gal vienai bibliotekai atitektų apie šimtas smuklių. Tai turėtų būti ypač didelis paskatinimas tokius knygynus gausiau organizuoti. Gal net ir pačios tavernos nors iš dalies savo egzistenciją galėtų bandyti "atpirkti", turėdamos lietuviškus laikraščius savo lankytojams pasiskaityti ir net gal lentynėles knygų...

Artėja šventės. Jau imame planuoti šventines dovanas. Neturėtų būti paskutinėje vietoje ir kultūrinė dovana — lietuviška knyga. Laimė, kad paskutiniu metu yra pasirodę naujų knygų taip puošniai išleistų, kad jos lyg albumai galės būti dedami salone ant didelių stalų.

Lietuvos nepriklausomybės pradžioje Utenos "Saulės" gimnazijos mokytojų kambaryje stovėjo iškabintas plakatas su įrašu: "Pavyzdys yra auklėjimo pasisekimo paslaptis". Jeigu tėvams nerūpės lietuviška knyga, kaip jie galės tikėtis, kad jų vaikai domėsis lietuviškais reikalais? Jeigu tėvai savo namuose neturės lietuviškos bibliotekėlės, kaip galima tikėtis, kad vaikai sklaidys lietuviškus leidinius? Jeigu tėvai savo salone ar darbo kambary neras vietos lietuviškų knygų spintelei, o ją nutrems į kokį tamsų užkampį, kaipgi lietuviškoji knyga ras šviesią vietą jų vaikuose?

Šalia knygos, atmintina, kad geriausia kalėdinė dovana yra užprenumeruotas lietuviškas laikraštis jo dar neskaitančiam. Juk tokia dovana kasdien primins, kas buvo tas geradarys, kuris šitokia dovana švenčių proga pasveikino. Švenčių proga neužmirštini nė tie mūsų broliai, kurie gyvena kituose kontinentuose. Medžiaginių reikmenų dabar beveik visi turi pakankamai, tačiau lietuvviškoji knyga, lietuviška plokštelė tiems tolimiesiems daugeliu atvejų būna sunkiai pasiekiama ar net sunkiau įkandama. Kodėl jų šitokia dovana nepradžiuginti? Apie tai galėtų pagalvoti ir mūsų jaunimo bei kitos organizacijos, savo narių tarpe parinkdamos knygų ir tokius miniatiūrinius knygynėlius pasiųsdamos savo idėjos broliams į tolimą užjūrį. Mūsų šventiniuose planuose neturi būti užmiršta ir kultūrinė dovana.

J. Pr.

MAČIAU VILNIŲ, ŠAUNŲ MIESTĄ

Gražinos Gustaitytės-Krivickienės dainų apie Vilnių rinkinį perskaičius

A. MAŽIULIS

VILNIUS LIAUDIE DAINOSE. Paruošė Gražina Krivickienė - Gustaitytė. Kalbą redagavo ir žodynėlį paruošė dr. Pr. Skardžius. Aplankas Marijos Žymantienės - Biržiškaitės. Lietuviškosios Knygos klubo leidinys. Chicago, 1970 384 p. in 8., kaina $5.00, gaunamas "Drauge".

*

Vietų vardai dainuojamoje ir smulkiojoje tautosakoje verti didžio dėmesio, nes kartais gali praskleisti įdomių vienos ar kitos apylinkės būtovės santykių. Žinoma, daugelis tų vietovių vardų yra gana atsitiktiniai ir smulkūs, pvz. vestuvių ir daugelyje kitų jaunimo giesmių, kur jie įmaišomi, pabrėžiant savo kaimo ar parapijos pranašumą, būtent, pasigiriant bei pasididžiuoajant, t. y. jie kinta grynai pagal vietos jaunimo reikalus. Tačiau visai kita, kada tą patį vardą sutinki labai plačiose ir, rodos, jau ryšio nebeturinčiose apylinkėse. Tokiu vardu tiek giesmėse, tiek ir dainose tenka daugiau susidomėti, nes jis gali atskleisti daug senovės ar net padėti nustatyti vienos ar kitos dainos bei giesmės amžių. Pvz. R. Lietuvoje yra viena medžioklės giesmė, kuri išplitusi ir daug plačiau Lietuvoje. Tai Vaikščiojau, vaikščiojau po žalią girelę (žr. 188). Giesmė visai paprasta ir, atrodo, mažai reikšminga, bet ja susidomi, kai užgirsti senimą (iš dalies ir jaunimą) minint keliolika vietų, kur parduos kiškelį ir pirks sau žirgelį ar mergelei aukso žiedelį. Ir štai iš savo apylinkės žinau suminint tokias vietas, kur šis medžioklis parduos "pilkąjį kiškelį"! tai Vilnius, Ryga, Tilžė, Upjai (Upytė?), Suviekas, Braslavas, Vilkmergė, Mandūrai (kartais — Manbūrai, t.y. Kaunas, Biržys (Biržai)... O aukso žiedelį ar žirgelį jis dar gali pirkti net Vitebske, Valkiske (?), Gardynose (Gardine)... Žodžiu, daugelis vietų iš Zarasų-Rokiškio apylinkės tikrai toli, bet jos dainuojančių suminimos ir net tokios, kurios senokai sunykę ir nebeturi nei miestų teisių, nei turgų, pvz. Suviekas, Upytė, nors dar XVIII a. toks Suviekas tebebuvo didelių metinių turgų vietovė, dabar teminima vien tik giesmėse bei dainose ir mįslėse bei apsakymuose. Todėl atsargiai galima prileisti, kad ir ši medžioklės giesmė šiose apylinkėse galėjo būti dainuojama jau XVIII a. gale ar nors XIX a. pradžioje, nes kitaip būtų sunkiai suprantamas tokios mirusios vietovės į dainą patekimas ir toks ilgas šio vardo čia išlikimas. Panašiai ir su kitų giesmių bei dainų variantais, kuriuose dažnai suminimos tolimos vietovės. Atskirai jas patyrinėjus gali būti praskleistas ne vienas įdomus duomuo, pvz. toli buvusios ir jau išnykusios vietovės vardas, kuris gali padėti nustatyti ir tokios dainos pradžios apytikrį laiką, o tuo pačiu mūsų mažai tyrinėtoms laiko požiūriu dainoms būtų didelis laimėjimas. Žodžiu, atskirų vietų vardai dainuotinėje ir smulkioje tautosakoje, jei pavyktų susieti su istoriniais įvykiais ir kita dokumentais paremta medžiaga, gali tikrai daug nauja prabilti.

Aspazija Surgailienė — Estampas iš lietuvių liaudies dainų ciklo. Linas, akvarelė.

Vienas iš pirmųjų atskirų tautosakinių vietų vardais susidomėjo dr. J. Basanavičius. Iš tų vardų jis siekė nustatyti net seniausiosius, istorinių šaltinių neminimus laikus, būtent — lietuvių atkilimą į Nemuno sodybas.Ir jis nors buvo surinkęs daug įvairios medžiagos, bet pastangos nebuvo tiek vaisingos, kiek jis norėjo įrodyti. Šiek tiek geriau jam pasisekė, t.y. sutelkė į vieną vietą daug medžiagos ir pridėjo kartais tikrai taiklių pastabų, kiek platesniu darbu: "Ką lietuvių dainos žino iš Lietuvos ir kitų kraštų geografijos bei etnografijos" (Lietuvių Tauta III:2 1923). Šis jo darbas dar buvo pratęstas, būtent, išplečiant vieną skyrių, vienu labai įdomiu, tai "Vilnius lietuvių dainose" (Lietuvių Tauta III:3, 1925); pasirodęs dar ir atspaudu 1925). Ir maždaug po 45 m. prie šios Vilniaus tautos dainose temos sugrįžo jau visai kitas, bet tos pačios Užnemunės žmogus, tai Gražina Gustaitytė-Krivickienė, šiais metais padovanojusi šios rūšies dainų nemažą rinkinį, kurį ir tenka kiek plačiau dabar aptarti.

Vilnius Lietuvių Liaudies dainose sutelkia 193 įvairius dainuotinius kūrinius, kuriuos Gr. Krivickienė- Gustaitytė išlasiojo iš įvairių spausdintų dainynų, pridėdama ir vieną kitą dar nespausdintą iš savų ar kitų užrašų, iki šiol dar niekur neskelbtų. Pats rinkinys yra perdėm atrinktinis, nes apie 100 užrašų, būtent apie vieną trečdalį, kuriuose taip pat minimas Vilnius, nėra draugėn sudėta. Jie palikti esą "dėl neįdomaus turinio, aiškaus skolinimo iš kaimyninių tautų ir dėl kitų panašių priežasčių" (10 p.). Deja, tokių labai aiškių skolinių, kuriuose slaviškumas tiesiog prasišaukia, ir kartu labai menkų vertimų šis rinkinys neišvengė (plg. "Eik, Onyte, gryčion, 88 nr. ir kt.). Antra, platesniam darbui būtinai gausesni variantai, nes jie atskleidžia daugelį ir pirma neįžvelgtų įdomybių. Dabar man visai neaišku, pvz. kodėl išleisti kad ir tokie "Aušta aušrelės" užrašai iš Rudaminos, Krosnos ar Gražiškių, kuriuos paskelbė J. Balys Lietuvių Dainos Amerikoje (nr. 286, 288 ir 289) 1958, bet rado vietos kitas iš Lankeliškių (287 nr., o šiame rinkinyje — 2), nes iš esmės kiekvienas variantas tyrinėtojui yra maždaug lygios vertės, neišskiriant nė nuotrupų. Atrodo, rinkinio sudarytojos buvo vengta kai kurių dainų variantų gausos, bet tada reikėjo kur nors knygoje nurodyti visus praleistuosius variantus su šaltiniais, kad susidomėjusiam kuriuo nauju Vilniaus dainų požiūriu nereikėtų vėl naujai bristi per visus tuos mūsų rinkinius ir naujai susilesioti visus praleistuosius, ne vienas trečdalis praleistųjų kiekvienam tyrinėtojui nėra nereikšmingas kiekis. Tas pats pasakytina ir dėl aiškių vertimų, kurie mūsų kultūros istorijai ir kartu Vilniui lieka nemažiau svarbūs ir gal lygiareikšmiai kaip tas anksčiau suminėtas "Eikš, Onyte", lai ir nevienakartis vertimas iš lenkų, ir iš gudų, ir iš ukrainiečių dainų. Iš ukrainiečių, kiek man žinoma, apie 1908-10 m. keliolika dainų vertė Odesoje dusetiškis Leonas Pūteikis ir grodamas smuiku mokė jų dainuoti esantį lietuvių jaunimą, kuris drauge kovojo su ukrainiečiais prieš Rusiją ir tą patį carą. Tuos vertimus L. Pūteikis parsiuntė ar parvežė savo seserims, pagarsėjusioms dainininkėms: Adelei ir Veronikai, Berniūnų k. bei Bileišių jaunimui. Ir taip "Eikš, Maryte-Onyte" visai nauju vertimu, kaip ir kitos, greit išplito dusetiškiuose, jūžintiškiuose bei užpalėnuose, kartais pakeisdamos vardo kreipinį, bet jau apie 1930 m. jaunimo buvo pamirštos. Šiaip "Eikš, Onyte- Maryte" žinoma jau XIX a. ir gali būti versta kokio nors Lietuvos bajoro ar kunigo ir mūsų baladžių tyrinėjimuose nuo 1938 m. ne kartą prisiminta (žr. J. Balys, Židinys 1938, taip pat ir Acta Ethnologica 1938; Erich Seemann, Deutch -litauische Volksliedbeziehungen, Jahrbuch fuer Volksliedforschung VIII 1951 186-188 psl.) Bet nežiūrint šių tyrinėjimų, kun. V. Bagdanavičiui ši baladė perdėm lietuviška ir iš jos prirašė mąstymų apie buvusias Žemaičių ir Aukštaičių visokias nesantaikas (žr. Atvirkščia Kęstučio ir Birutės istorijos versija, Dirva 1970VII 17). Leidinio ruošėja kai kurioms dainoms pridėjo ir melodijas. Vienoms jų teduota po vieną, kitoms, po dvi, tris, o tokiai "Už jūrelių, už marelių trys kazokai kortoms ėjo" (nr. 139) net keturios, nors ši baladė taip pat svetima t.y. slaviška (žr. J. Balys, Lithuanian Narrative Folksongs, 1954, Mt. A. 24; E. Seemann, t.p. 188-191 psl.). Viso priede duota 82 melodijos, tik spausdinant tiek sumažintos gaidos bei tekstas, kad ne visur pakankamai lengvai beskaitomas. Rinkinio sudarytoja sakosi, ji ruošusi nuo 1950 m., kai atvažiavusi į JAV. Mano prisiminimu, ji mitologinėmis, istorinėmis ir Vilniaus dainomis susidomėjo dar 1948-49 m., nes jos vyras dr. D. Krivickas po vieno Vliko posėdžio sustojo pas mane Tuebingene ir peržiūrėjome visą mano turimą medžiagą; tą patį atskleidžia ir prie 118 nr. pas taba, kad ji gauta iš prof. dr. Ed. Hermann'o.

Šio rinkinio dainuojamoji tautosaka suskirstyta 8 skyriais: karo ir istorinės, mergelės ir bernelio, vestuvės, šeimos, darbo, metinių švenčių, humoristinės ir įvairios dainos, kur įglausti ir žaidimai (rateliai). Skirstymas tikrai geras ir prie jo mes jau dr. J. Balio daugiau ar mažiau pripratinti. Toliau, būtent kiekviename atskirame skyriuje dainų variantai suglaudžiami draugėn, kas taip pat labai gera, nes tuojau matai ir tam

(Nukelta į 2 psl.)

MAČIAU VILNIŲ, ŠAUNŲ MIESTĄ

(Atkelta iš 1 psl.)

tikrus dainų raidos polinkius. Mano supratimu, dar būtų geriau buvę, jei kiekvieno skyriaus pačioje pradžioje būtų sutelktos senosios mūsų sutartinės, kurių kiekviena savo amžiumi lenkia jau dainas, o tada nuo sutartinių slinkti vis į naujesnes ir naujesnes, kai dabar tos sutartinės įterptos tarp dainų, o kartais įsimaišo net į XIX a. ir kitą tarpą.

Labai gerai leidinio ruošėja padarė, kad knygos gale pateikė kiekvienos dainų ar žaidimų metriką ir sužymėjo šiek tiek pastabų. Visa tai labai naudinga kiekvienam, kas tik šiek tiek naudosis šiuo rinkiniu įvairiems tautotosakos tyrinėjimams. Deja, dažnai šioje metrikoje tiek prie vienos, tiek prie kitos dainos ar žaidimo vis pasigendi žymiai platesnių pastabų, kuriose būtų žinių kūrinio laikui, išplitimui ir t.t. Taip, rodos, prašyte prašosi tokių pastabų "Visi bajorai" (nriai 9-11), kurias būtų suradusi ruošėja dr. J. Balio darbuose, nes šiaip ar taip šios slaviškos kilmės nauja "lietuviška atmaina plinta toliau į kaimynus... (ją) paėmė latviai, estai ir suomiai" (žr. Lietuvių dainos Amerikoje 1958 XXXIX p.; t.p. Lithuanian Narrative Folksongs 1954 93-94 p.). Arba vėl tokia daina kaip "Augin tėvas du sūneliu... Tarė tėvas: artojėliai... O motulei nėr ką darą: žaunėrėliai" (nr. 15 ir 16) prašyte prašosi nurodoma į latviškąsias, kur taip pat sutinkame motiną auginant savo vienturtį kareivėliu: "Mate sayu vienu dėlu — Kara viru audzina ja" (32109; plg. ir A. Svabe ir kt. Latvėšu tautas dziesmas X 1956 409 p., t.y. Motė savo vieną sūnų (suprask - vienturtį) karo vyru, t.y. kareiviu augina. Tą panašumą jau pastebėjo D. Krištopaitė (žr. Lietuvių liaudies karinės - istorinės dainos 1965 113 p.), tik nežinia kodėl ji parinko visai kitą ir trumpesnį variantą, nors latvių dainynuose jų man žinomi trys pagrindiniai ir mūsų dainoms artimesni. Palyginimas dar būtinas ir todėl, kad ši lietuvių daina paskliudusi ne vien tik mūsų šiaurėje, bet ir žymiai plačiau. Arba vėl, prie tokių naujesnių už rekrutines kaip n-riai 35,38, ir kt., vadinamųjų jau naujokų dainomis, būtinai reikėjo rekrutinio meto baigmės ir šaukimo pradžios nuorodos, būtent 1874 m. Ir nors 38-ji pažymėtina dar rekrutine, deja "prijomas" vis tik jaunesnis, jis nebeliudija rekrutų gaudymo, bet tik šaukiamųjų priėmimą tam tikrose šaukiamųjų vietose, paprastai jau anuomėtiniuose apskrities (ujezdo) miestuose. Taip pat ir tokie žodžiai kaip "vagonas", t.y. Lietuvoje traukiniai, ir liudija dainos jau nebevisai rekrutinį laiką, nors pats pirmasis tarp Kauno ir Virbalio geležinkelio nutiestas 1861 m. Antrajai XIX a.a. pusei, atrodo, priklauso ir "Esmų jaunikaitis iš Vilniaus miestelio" (118), nes tuo metu tokie eilėraščiai buvo rašomi ir tiesiog kalte kalami tiek Vilniaus, tiek Žemaičių kun. seminarijose. Vienu žodžiu, platesnių pastabų reikalauja veik kiekvienas šio rinkinio atrinktinis dainuotinis kūrinys.

Vilnius Lietuvių Liaudies Dainose, atrodo, skirtas ne tik eiliniam skaitytojui, bet ir mokslo reikalams. Tai liudija ne tik anglų k. rašytas įvadas, bet ir kiekvienos dainos ar žaidimo platoka santrauka. Tokio rinkinio paskirtis jau savaime iškelia dar du pageidavimus. Tiek pastabose, tiek trumpai ir prie santraukos reikėjo nurodyti, kokios dar vietovės kituose dainų variantuose minimos. Bendros įvadinės pastabos (11) jau čia nebeužtenka. Toliau tokiame leidinyje būtina žymėti ir motyviniai dainuojamosios tautosakos numeriai, ypač dabar turint tokį platų dr. J. Balio Lithuanian Narrative Folksongs darbą, ką pats J. Balys vėliau jau taikė ir Lietuvių dainom Amerikoje. Tie motyviniai numeriai itin būtini prie anglų k. santraukų. Jie reikalingi ir prie lietuvių k. skelbiamų dainų. Tokie motyviniai nurodymai kiekvienam, o ypač jaunesniam, tyrinėtojui daug padeda susivokti tiek pačių motyvų, tiek ir jų variantų miške ir sutaupo nepaprastai daug laiko. O kai darbas jau vieną kartą kruopščiai ir mokamai nemažai daliai mūsų spausdintos tautosakos atliktas, tai kodėl turi gaišti ir vėl naujai raustis ten kitas. Ir nors šiandieną įmantrių jau rašėjų vienaip ar kitaip neigiamas vad. suomiškasis metodas, o dabar Lietuvoje jis Maskvos nurodymu ir keikte pakeikiamas, vis neužmirštant ir dr. J. Balio, tačiau pasikinkius labai įmantrius visokius struktūrinius, fenomenologinius ar kitokius tyrinėjimo žirgelius ir tuo pačiu paneigiant bet kokį laiką bei erdvę, paprastai įvairios kultūrinės bei kitokios gelmės surandamos akivaruose ir drauge jau iš jų nė su visu purvu nebepajėgiama iškilti. Visiems tokiems motyviniai nurodymai (jie kartu nurodo ir į kaimyninius variantus) būtų pirmosios vadžios į šiokį tokį tautosakos tyrinėjimų sėkmingesnį kelią, nes šiaip ar taip kiekvienas tautosakinis kūrinys yra turėjęs pradinį kūrėją, tuo pačiu ir laiką ir pirminę vietą, iš kurios šis kūrinys ėmė nelygiomis bangomis sklisti, buvo kitų taisomas (papildomas, numetamas ar dalis numirštama) ir vėl toliau keliavo. Suvokus šiuos paprastus ir kartu dažnai sunkiai įžvelgiamus laiko bei erdvės duomenis, toliau galima tautosakos kūrinys vėl tyrinėti naujais žvilgiais, pvz. literatūros, psichologijos, sociologijos ir t.t., bet ne atvirkščiai. Todėl dabar ir siekiama susidaryti tautosakiniai katalogai, o prie skelbiamosios medžiagos dėliojami ir kataloginiai numeriai. Dr. J. Balio pastangomis jau mes įsijungėme į kitų tautų, turinčių tautosakinius katalogus, žinoma, vis dar dalinius, tarpą ir jo atliktu darbu visada reikėtų pasinaudoti.

Rinkinyje tikrų klaidų nedaug. Literatūros nurodyme (263 p.) Motiejus Slančiauskas iškreiptas į Stančiauską, o tituliniame puslapyje Biržiskaitė į Brižiškaitę. Taip pat nežinau, kodėl visur (ir be jokios atskiros pastabos) nurodoma, kad dr. J. Basanavičiaus straipsnis "Vilnius lietuvių dainose" turi tik autoriaus pavardę, kai jis buvo išspausdintas jo slapyvarde (J.B. Birštonas); taip ir šio straipsnio atspaudas, nors Kaune kai kurie šio atspausdo egzemploriai jau turėjo naują viršelį ir su J. Basanavičiaus pavarde (Iz. Kisinas Lietuviškų knygų sistematiniame kataloge 1938 tenurodo tiek straipsnį, tiek atspaudą tik Birštono slapvarde). Žinoma, tai nėra kokia paklaida žymėti straipsnį pavarde, bet biliografinis tikslumas reikalauja nurodyti ir kaip buvo tikrai išspausdinta. Taip pat nežinau, kodėl šios knygos įvade L.G. Rėza įterpiamas į svetimuosius rašytojus drauge su Herderiu, Gothe..., (21 p.) kai jis buvo lietuvis ir tokiu pats save laikė. Tas pat kartota ir anglų k. (32 p.).

Gr. Krivickienės knygos "Vilnius lietuvių liaudies dainose" aplankas,sukurtas Marijos Žymantienės.

TARP ISTORIJOS IR PROPAGANDOS

Kelios vieno skaitytojo pastabos

S. BARYS

Du leidiniai

Atėjo "Naujoji Viltis", naujas politikos ir kultūros žurnalas. Užklydo "Žingsniai smėly", Justo Paleckio atsiminimai, parašyti 1948, bet "dėl įvairių priežasčių" išleisti tik 1968. "Naujojoj Vilty" įdėtas dr. B. Jonaičio (slapyvardis) 60 psl. rašinys "Paskutinės nepriklausomos Lietuvos dienos", paremtas, kaip pats autorius pasisako, 1939-40 metų dokumentais, bet taip pat duodąs nemaža ir jo paties samprotavimų. J. Paleckis į pagalbą pasitelkė spaudą ir seimo stenogramas, bet visa dažo savo "atminties" spalvomis. Tie jo "Žingsniai smėly" — tai 1926 metai, susiję su nepriklausomos Lietuvos III-jo seimo rinkimais, kairiųjų Lietuvos valdymu ir gruodžio 17 perversmu.

Jam visų pirma rūpėjo perduoti "tų laikų nuotaiką" pro sukomunistėjusio žmogaus prizmę. "Naujosios Vilties" straipsnį rašė indoktrinuotas tautininkas, "Žingsnių smėly" atsiminimus — indoktrinuotas komunistas.

Abiem atvejais rūpėjo ne tiesa

Tad abiem autoriam rūpėjo ne tiesa, bet sava propaganda. Ne bjektyvumas, bet skaitytojo poveikis. Ne vispusiškumas, bet šališkumas. Pagrindinis istorijos reikalavimas yra objektyvumas, tad istorikas stengiasi įvykius rodyti tokius, kokie iš tikrųjų buvo. Propagandininkas įvykius rodo tokius, kokių nori jo ideologija, srovė, partija. Istorikui galioja Aristotelio sukurtas dėsnis "amicus Plato, sed magis amica est veritas" (Platonas — draugas, bet tiesa dar didesnis draugas), propagandininkas elgiasi pagal mūsų pačių patarlę: "savas — tai baltas ir nevelėtas, svetimas — tai juodas ir nedevėtas". Tai būdinga abiem — ir dr. B. Jonaičiui, ir Justui Paleckiui.

Prezidentas 1938 metų konstitucijoj

Nepriklausomos Lietuvos 1938 metų konstitucija yra glaudžiai susijusi su prez. Antanu Smetona: joje atsispindi jo ideologija, jis prisidėjo prie jos sukūrimo, jis ją paskelbė ir ja rėmė savo vadovavimą bei valdymą. Štai tos teisės bei galios, kurias prezidentui ši konstitucija suteikė: "Konstitucija ir įstatymais jam yra pavesta skirti ir atleisti ministrą pirmininką bei kitus ministrus, kariuomenės vadą, teisėjus bei daugelį kitų valdininkų, spręsti karo ir taikos klausimą, tvirtinti ir skelbti visus įstatymus bei konstitucijos pakeitimus, tarp seimo sesijų leisti įstatymus, valstybės gynimo metu tvarkyti gynybos reikalus savo įsakymais, turinčiais įstatymo galią net ir seimui esant, šaukti ir baigti seimo sesijas bei skelbti sustiprintos valstybės apsaugos ir gynimo metą. Taip pat prezidentas gali paleisti seimą ir vetuoti įstatymus, jo iniciatyva piliečiai yra šaukiami pasisakyti ir jo aktu gali būti ministrams ir kariuomenės vadui keliamos bauddžiamosios bylos. Kai seimo nėra — ministrai jam vienam yra atsakingi" (Konstantinas Račkauskas, "Lietuvos konstitucinės teisės klausimais", New Yorkas, 1967). Iš to, kas čia pasakyta, matyti, kad prezidentui priklausė ne tik vadovavimas, bet ir "valstybės valdžios vykdymas" (ten pat, 56 psl.)

Dr. Jonaičio piešiamas vaizdas yra visai kitoks. Pagal jį prez. Smetona gebėjęs "vertinti padėtį", bet nebuvęs "diktatoriškos prigimties". Darydavęs sprendimus kitų įtaigojamas bei veikiamas, tad ir abi paskutinės nepriklausomos Lietuvos vyriausybės buvusios sudarytos ypačiai gen. Stasio Raštikio "koalicinės manijos" įtakoje. Todėl ir "mūsų vidaus tragedija" glūdėjusi "paskutinėse dviejose vyriausybėse", nes nevykusioj koalicinėj "vieningo darbo" gen. J. Černiaus vyriausybėj nebuvę nė vieno tautininko, o Antano Merkio vyriausybė buvo sudaryta "tik su vienu tautininku". Tokios "lopiniuotos vyriausybės" buvusios fatališka nelaimė mūsų kraštui ir tautai. Visų pirma dėl to, kad "kiekviena koalicinė vyriausybė yra neveiksminga, nesutarianti ir tarpusavy kovojanti", ir antra, kad "abiejų koalicinių vyriausybių ministeriai darė, kas jiems patinka, ignoruodami Prezidentą". Vadinas, nors prez. Smetona ir buvęs laikomas vyriausiuoju autoritetu, tačiau "praktiškai taip nebuvo". Šitaip po daugelio metų dabar dr. Jonaitis sklaido "tautos vado" bei jo "vadovavimo" mitą, pasiremdamas dargi Vokietijos pasiuntinio Zechlino autoritetu: "Jų (t. y. lietuvių) vyriausybėje nėra nė vienos asmenybės, kuri būtų pasiruošusi greitiems ir tvirtiems sprendimams". Ir kas toje vyriausybėje tokius sprendimus galėjo daryti, jei ir pats Smetona abejojo, ar jo kas klausys: "Taigi, rodos, rizikinga būtų buvę Prezidentui duoti kariuomenei įsakymą priešintis. Jeigu jis nebūtų buvęs įvykdytas, tai būtų nemažas smūgis visam kraštui".

Kas tie "mūsų laisvės duobkasiai"?

Dr. Jonaitis dėl Lietuvos likimo ryšium su 1939-40 įvykiais nuima kaltę ir atsakomybę nuo prez. Smetonos. Lygiai taip, kaip kad jo vardu paskelbta 1938 metų konstitucija: "Respublikos Prezidentas neatsako už savo galios veiksmus. Už kitus veiksmus Respublikos Prezidentas negali būti šaukiamas atsakyti, ligi vadovauja Valstybei". Bet kas nors kaltas ir atsakingas turi būti. Tad kas tie pagal dr. Jonaitį "vyriausi mūsų laisvės duobkasiai"? Tai uždarytosios opozicinės partijos, kišusios į vyriausybę "savo senas figūras". "Nusipolitakvęs ir ne į savo reikalus besikišąs" kariuomen. vadas gen. Raštikis". "Atsitikimai"(!) kariuom. vadu paskirtas gen. Vitkauskas, "eilinis karininkas, niekuo ypatingu nepasižymėjęs, bet ir nesusitepęs viešu politikavimu ar dalyvavimu kokiuose voldemarininkų išsišokimuose". Min. pirmininkas A. Merkys, perėmęs "valstybės prezidento pavaduotojo pareigas".

(Nukelta į 4 pusl.)

Rimtas Tarabilda ...us dainos motyvas

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2233
DR. PETER T BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val.: pirm. ketv. 1 iki 7 popiet; antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1—4 ir 7—9: antrad. ir penktad. 10-4: šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINĖS LIGOS
GRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN EISINAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atsiliepia, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų - rezid. — PRospect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKŠA
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 val. vak. šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1—4 p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLympic 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

DR. ALG. KAVALIONAS
5540 S. Pulaski Rd.
VIDAUS LIGŲ IR KRAUJO SPECIALYBĖ
Valandos pagal susitarimą
Skambint 585-2525
Telef. veikia 24 val.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Lietuvis gydytojas)
3925 W. 59 Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12—4 val. p. p. 6—8 val. vak., šeštad. 12—2 val. p. p. trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
KŪDIKIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTĖ
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., kevirt. ir penkt. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6—8 val. vakare. Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p., šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 239-2919

Tel. ofiso ir buto OLympic 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 2—3 val. ir 6—8 val. vak. Išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 popiet.

DR. MARIJA LINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef HEmlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Priima tik susitarus
Valandos pirmad., ketv. 5—8 val., antrad. 2—4 val.

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Pirm. ir penkt. 2 — 8 p. p.
Antr. ir ketv. 9 — 11 v. r.
ir 4—8 p. p. Šeštad. 9 v. r. iki 12 d.

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
Kalba lietuviškai
2618 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir "contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPECIALYBĖ VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Ave.
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
Valandos tik pagal susitarimą.
Trečiadieniais uždaryta

Telef. — 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTGENOLOGAS
9760 South Kedzie Avenue
Val. pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 val. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
Tel. 737-2290: ofiso ir rezidencijos
Priima ligonius tiktai susitarus — (By appointment)

DR. LEONAS SEIBUTIS
Inkstų, Pūslės ir Prostato
CHIRURGIJA
Ofisas 2656 W. 63rd St.
Val.: antrad. nuo 1 - 4 popiet. ketvirtad. nuo 5 - 7 vakare.
Ofiso tel. 776-2880; Rez. 448-5545

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-1416
Rez. GRovehill 6-0617
Valandos: pirm. ir ket. nuo 12 val iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p.p ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisas 2750 W. 71st Street
Telefonas 925-82996
Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12
Valandos: 2—8 v. v., penktad. 10—12 v. r., 2-8 v. vak. Šeštad. uždaryta
Rezid. tel. WA 5-3099.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. v. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Priimančja ligonius tik susitarus
Val. 2—4 p. p. ir 6—8 val. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VAŠKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGĖ
6648 South Albany Avenue
Val.: pirm., antrad., ketv. 6—8 val vak., penkt. ir šeštad 2—4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3160
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 South Pulaski Road
Ofiso tel. 767-2141 Namų 636-4850
Val.: pirmad., antrad., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadieniais 11-1 val. popiet.

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10—12 val. ir 7—9 v vak. Šeštadieniais 10—1 val. Trečiad uždaryta . Ligoniai priimami susitarus
Ofiso telefonas: PR 8-3229.
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

Rezid. Telef. 239-4683
DR. K. G. BALUKAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Priima ligonius pagal susitarimą jei neatsiliepia skambinti 374-8012

DR. VL. BLAŽYS
PLAUČIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-čios ir California
Val.: kasdien nuo 6—8 val. vakaro
Šeštadieniais 2—4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal sutartį
Ofiso telef. 476-4042
Rezid. tel. WAlbrook 5-3048

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir Šlapumo Takų Chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois

Dviejų istorikų sukaktis

VINCENTAS LIULEVIČIUS

Neseniai dviem istorikam suejo po 70 metų. Šie garbingi sukaktuvininkai yra dr. Juozas Jakštas ir dr. Antanas Kučas. Ta proga norime mūsų skaitytojus supažindinti su mūsų istorikais, kurių studijas ir straipsnius mielai skaitome.

Dr. Juozas Jakštas

Dr. Juozas Jakštas gimė 1900. IX. 9 Šlabados kaime, Pabaisko vals., Ukmergės apskr., Lietuvoje. Gimnaziją baigė 1923 m. Ukmergėje. Istoriją studijavo Lietuvos universitete humanitarinių mokslų fakultete 1923-1928 m. Studijuodamas kartu mokytojavo Jurbarko Saulės gimnazijoje 1924-1925 m., Justino Tumėno brandos kursuose 1926-1927 m. ir Tauragės komercinėje mokykloje 1927-1929 m.

Apie 1930 m. buvo išsiųstų ar sava iniciatyva išvykusių studijuoti istorijos užsieny. Jų tarpe randame ir mūsų sukaktuvininką, kuris buvo Humanitarinių mokslų fakulteto stipendininkas. Studijas gilino Berlyno universitete 1929-1931 m. ir Vienos universitete bent dviem atvejais. Pirmą sykį 1931-1932 m., o antrą— 1934 - 1936 m. Istorijos daktaro laipsnį gavo 1938 m. Vytauto Didžiojo universitete, apgynęs desertaciją "Vakarų krikščionių mintys apie Romos imperiją iki V a."(buvo išspausdinta "Senovės" III tome ir atskirai išleista, 317 psl.). Vytauto Didžiojo universiteto Himanitarinių mokslų fakultete 1932-1939 m. buvo vyr. asistentu prie visuotinės istorijos katedros. O 1940-1944 m. jau Vilniaus universiteto docentas.

Pasitraukęs į Vokietijos valdomą Austriją, 1944-1945 m. buvo Vienoje Wolfo antikvariato mokslinis bendradarbis. 1947 - 1949 m. Riedo (Austrijoje) lietuvių stovyklos vedėjas. 1949 m. atvyko į JAV ir apsigyveno Clevelande. Čia iki pensijos dirbo fizinį darbą fabrike. Istorines studijas ar straipsnius tegalėjo rašyti tik poilsio metu.

Parašyti darbai Lietuvoje

Dr. Juozas Jakštas studijavo vidurinius amžius. Labiausiai domėjosi vidurinių amžių pradžia. Bet šalia visuotinės istorijos nemaža dirbo ir Lietuvos istorijos srityje. Be jau minėtos disertacijos, iš kitų studijų kaip tik stambiausia yra "Vokiečių ordinas ir Lietuva Vytenio ir Gedimino metu" (išspausdinta "Senovės" I ir II tomuose). A. Šapokos redaguotoje monografijoje "Jogaila" (1935 m.) parašė skyrių apie Jogailos ir Vytauto kovas su vokiečių ordinu (129-183 psl.), o to paties A. Šapokos redaguotoje "Lietuvos Istorijoje" parašė apie pirmąjį mūsų tautos valstybinio gyvenimo laikotarpį, iki krikščioniškųjų laikų pradžios. Mums įdomi studija "Naujausi Gedimino dinastijos kilmės tyrinėjimai" ("Lietuvos Praeitis" I, 1940 m., 29-56 psl.), kurioje autorius, pirmasis iš lietuvių, iškėlė tezę, kad gediminaičiai buvo aukštaitiškos kilmės.

Sukaktuvininkas eilę straipsnių paskelbė "Židinyje": Viduramžių pradžios problema (1935 m., 3 nr.), Romėniškasis patriotizmas ir krikščionybė (1937 m., 2 nr.), Romėniškasis Prudencijaus patriotizmas (1937 m., 5-6 nr.), Salvianas (1938 m., 4 nr.). Dar yra jo straipsnių spausdintų "Vaire" bei "Lietuvos Aide".

Darbai tremtyje

Gyvendamas JAV ir pelnydamas sau bei savo šeimai duoną fabrike, dr. Juozas Jakštas istorijos darbo neatsižadėjo. Jis nuo pat Lietuvių Enciklopedijos lei-

(Nukelta į 4 pusl.)

Dr. Juozas Jakštas

Bernardas Brazdžionis

PAVASARIO PAUKŠTIS

Gyvenu tartum paukštis: pavasario saulė viliojа.
Ir krūtinėj keliai tolimųjų aukš.ųjų dausų.
O širdy ošia juodosios tėviškės girios ir gojai,
Nors aplinkui migla, neviltis ir, kaip naktį, tamsu.

Tartum upė putota, srauniai iš krantų išsiliejus
Po dangoraižių kojom, štai mirganti miesto minia,
O mane pumpurais šaukia baltos beržėlių alėjos
Ir žuvėdrų sparnai, sidabru betviską Nemune.

Margaspalvės reklamos į dangų dainuodamos šoka
Ir į požemį bėga su ga'vių tramvajais kartu —
Milijonams liepsnų milijonai gyvybėmis moka,
Tartum šauktų piktai: užmokėsi gyvybe ir tu.

Užmokėsi gyvybe — beverčių banknotų prižėręs
Savo geliančiom, tirpstančiom rankom skaudžiai kruvinom;
Triumfuos velniava, verks našlaitiškai nuskriaustas gėris,
Verks pavargus širdis alpdama, šaukdama: vesk namon!

Verks pavargus širdis. O pavasaris šūkaus po miestą.
Kaip atominė bomba, sprogdins seno parko medžius.
Ir, blakstieną suvilgiusi, ilgesio ašara švies tau,
Kaip benamė žvaigždė, kol nuo vėjo iš marių nudžius.

Gyvenu tartum paukš is: pavasario klykiančios gervės
Per marias ir per kalnus graudžiai atsišaukia širdy.
Ir krenti, rods, kaip paukštis padangėj pašautas ir dar vis
Nei mirties, nei kelionės kančios pabaigos nerandi.

Ir pro stingstančius sąnarius kraujas kreikšėdamas srūva,
Ir dvasia — neišsenkanti muša verdenė gyva,
Ir regiu, kaip aplinkui granitas ir geležys griūva
Ir kaip kyla į dangų skausmų ir kančios sietuva,

Ir kaip keliasi pražūčiai pasmerktos tautos, ir puola
Nuo supuvusių sostų ironai, myriop pasmerkti,
Kaip sudūžta jų vardas, it bangos į amžiną uolą, —
Ir gyvenimo psalmę aš giedu kančioj ir mirty.

RUDENS ROMANSAS

Paskutinių žiedų neberinkim, brangioji,
Te ruduo juos beširdis ramiai nuraškys,
Ak, ne kartą mes jų šioj kelionėj ieškojom,
Kai mirtis pažiūrėjo į mūsų akis.

Paskutinių vainikų nekelkim į dangų,
Teuždės juos draugai vienąkart ant kapų,
Kai rugsėjo lietus bels į vienišą langą,
Raudant Requiem, Requiem balsui varpų.

Paskutinių maldų sukalbėt nepabaigę,
Išsiskirs'ys draugai savo žemės keliu,
Ir skaisti, tartum ašara, vakaro snaigė
Smaragdu sužėrės nuo šaltų spindulių.

Bernardo Brazdžionio rinktinės poezijos knygos aplankas, pieštas dail. Jono Dociaus. Brazdžionio poezijos šventė ir šios knygos pristatymas, dalyvaujant pačiam autoriui, Chicagoje įvyksta šiandien 8 val. vak. Jaunimo centre.

O po gruodo žiemos, o po kapo velėna
Atsilieps mūsų širdys į balsą širdies
Mylimųjų kitų kitą vasaros dieną,
Ir jų lūpose vėl mūsų žodžiai žydės.

MOZAIKA

Kas, kad metai iš anų dienų mozaikos
Po brangiausią akmenį, kaip vagys, lupa, —
Mūsų priesaiką ne laiko rankos laiko,
Mūsų priesaika nesenka, tartum upė.

Pro aną šaltos žiemos rarotų rytą
Skamba ji, kaip muzika šviesi vargonų,
Skamba ji širdy, kaip šiandien pasakyta,
Susipynus su vargonų antifona...

Ir pro gaudesį pabudusių žvaigždynų
Gieda gieda žvakių gin'aro liepsna,
Su malda aušros vargonų susipynus
Gimsta meilės ir gyvenimo diena.

ANGELAS SARGAS

J. SAVASIS

Jei jūs pamatysite malonaus veido jaunuolį, besimaišantį žmonių minioje, kartais besišypsantį, kartais verkiantį, — žinokite: tai yra Angelas Sargas. Kai žmonės pradėjo netikėti angelų buvimu, kai naujieji teologai sakosi nerandą argumentų, kuriais paremtų angelo sargo, Dievo duoto žmogaus globėjo, doktriną, Viešpats leido angelams priimti žmogišką išvaizdą, mašytis žmonių tarpe ir taip vykdyti jiems skirtą misiją.

Žmogaus susidūrimas su regimu savo globėju kartais virsta tam tikru konfliktu. Kartą buvau liudininku tokios scenos. Angelas stovėjo miesto aikštės kampe, atsirėmęs į namo sieną. Jis atrodė nusigandęs, bailus, tačiau pasiruošęs gintis, jei būtų prieš jį pavartota fizinė jėga. Jo globojamasis žmogus įsiutęs, paraudęs iš piktumo, nerado žodžių, kuriais galėtų įskaudinti tam žmogiško pavidalo angelui.

— Gana, aš tau sakau: gana! Nesu mažas vaikas, kad mane sekiotum ir priekaištautum kaip tada, kai vogdavau iš motinos sandėlio uogienę. Dabar esu subrendęs žmogus ir todėl nepakenčiu, kai mane kas seka. Tai mane erzina, veikia į nervus. Išnyk pagaliau! Nenoriu tavęs matyti, nes kitaip... — ir padarė gestą, nuo kurio angelas gindamasis uždengė veidą ranka. Tuo tarpu vienas praeivis sustojo ir gana ramiai įsikišo:

— Pone, nusiramink. Ar nematai, kad tas vargšelis verkia?

— Lengva tau taip kalbėti, — šiurkščiai atrėžė žmogus. — Jei tu atsidurtum tokioj padėty, kada tave dieną ir naktį iš paskos sekioja policininkas, tai kitaip kalbėtum.

— Suprantu, — atsakė praeivis. — Ir aš turiu savo sargą. Tiesa, nemalonu, kai tave kas nors seka. Bet ką padarysi? Jis atlieka savo pareigą, o aš pakenčiu jį, nesileisdamas į diskusijas. Jis vis tiek bus prie tavęs ir jį visada rasi besimaišantį tau po kojų. Tokia jau tvarka...

— Tau taip atrodo, — atkirto įpykęs žmogus. — Jis turi pranykti, kol dar neišsibaigė mano kantrybė. Žiūrėk, kaip jis verkšlena. Atrodo, kad persekiojamasis yra jis, o ne aš...

—Ir jau buvo bešokąs prie angelo, tačiau iš minios, susirinkusios stebėti nepaprastą sceną, iššoko policininkas ir sulaikė įširdusį žmogų.

— Pone, — įsakančiu tonu prabilo policininkas. — Griežtai draudžiu pakelti ranką prieš šį jaunuolį. Kitaip areštuosiu už muštynes viešoje vietoje.

— Ir tu prieš mane, — protestavo žmogus. — Vietoj vieno policininko, dabar jau du mane persekios.

Policininkas nusišypsojo ir tarė:

— Kad tai aš būčiau iš tos rūšies policininkų! Nereiktų muštis su demonstrantais ir grįžti namo su praskelta galva. Tuo tarpu, kai kyla sąmyšis, vis aš nukenčiu. O mano angelas sargas manęs negina, tik paskui ima guosti, raminti. Bet ir tai jau šis tas.

Minia ėmė juoktis, o žmogus, eidamas šalin, dar pagrasė angelui sargui:

— Nesimaišyk man daugiau po akių. O jei išdrįsi ateiti į mano namus, tai iš anksto įspėju: pasibaigs tau blogai.

Žmogus pasišalino, angelas vis dar verkė, ir žmonės ėmė jį raminti. Angelas jiems paaiškino:

— Jis yra blogas žmogus. Nori daryti visa, kas tik ateina į galvą, net ir pačius biauriausius darbus. Aš negaliu to leisti, negaliu jo vieno palikti. Dabar turiu eiti į jo namus, net jei ir tektų nukentėti.

— Vargšelis, —komentavo minia. — Pataikyk tu man ant tokio nedorėlio! O jei jis ims tave mušti, kankinti?

— Nebijok, — įsiterpė policininkas. — Aš stovėsiu sargyboje prie namo. Jei kas atsitiktų, šaukis pagalbos. Padėsiu atsiginti.

•

Angelas, iš tolo lydimas policininko, paskubino žingsnius ir pasivijo žmogų. Kurį laiką ėjo abu, vienas šalia kito tylėdami. Kai abu įėjo į namo vartus, žmogus jam ramesniu balsu tarė:

— Tai ir vėl tu čia? Ko dabar tau reikia?

— Grįžtame namo kartu, — ramiai atsakė angelas, — kaip visuomet. Aš negaliu neatlikti savo pareigos.

Žmogus tylėjo. Bet kai abu atsidūrė kambaryje, žmogui vėl užėjo pykčio banga.

— Į gražią padėtį tu mane pastatei. Nedaug betrūko, kad policininkas būtų mane areštavęs kaip eilinį nusikaltėlį. Turėjau nusukti tau sprandą. Bet vis tiek kartą tai padarysiu.

Angelas nusišypsojo, o tas žmogų dar labiau siutino.

— Iš ko tu čia šypsaisi? Ar nori, kad aš kartą iš tikrųjų apsispręsčiau?

— Juokiuosi, — atsakė angelas, — nes tu grasini man nusukti sprandą. Jei padarytum tokią žmogžudystę, tai tada pats sau nusuktum sprandą.

— Kaip tai? — paklausė susidomėjęs žmogus. — Kaip tai įvyktų?

— Labai paprastai, — paaiškino angelas. — Tu ir aš esame vienas ir tas pats. Esame tas pats asmuo, ta pati sąžinė. Tu esi žmogus, o aš esu tavo sąžinė. Nori, kad smulkiau paaiškinčiau? Tu jau kūdikis skyrei, kas yra gera, kas bloga. Būti tėvams klusniu, paslaugiu, ramiu buvo gėris, vogti motinos uogienę ar cukrų buvo blogis. Juk tu eidavai į sandėlį ant galų pirštų ir saugodavaisi, kad nepamatytų motina. Reiškia supratai, ką daraš.

— Ką čia man niekus tauški, —nutraukė žmogus. — Koks čia blogis paimti šaukštą uogienės ar gabalėlį cukraus, kai buvau tik šešerių metų?

— Taip, mažas dalykas, — tęsė angelas, —sutinku. Nors po to jautei kažkokį keistą jausmą savyje, lyg gailestį, lyg nerimą. O tai buvau aš, kuris sukėliau tą jausmą. Šiandien tu esi didelis. Aš mačiau ir sekiau, kai tu augai, brendai, aš saugojau tavo gyvenimą, budėjau, kai tu sapnavai. Žinau, kad esi subrendęs. Bet čia, brangusis, reikalai pasikeitė. Dabar jau nevagi uogienės, bet padarai didesnių dalykų, už kuriuos esi pilnai atsakingas. Šiandien moki skirti gera nuo bloga, o pasirinkimui vartoji laisvą valią. Tasai angelas sargas, į kurį meldeisi, eidamas gulti kūdikystės metais, dabar yra tavo sąžinė. Aš esu šalia tavęs ir tavyje, kad padėčiau tau lemiamu momentu pasirinkti, nes pasirinkimas yra labai sunkus dalykas. Kai tu pasirenki gėrį, aš džiaugiuosi, bet kai tu pasirenki blogį, aš jaučiuosi pralaimėjęs, o sąžinės graužimas, kurį tu jauti padaręs bloga, yra mano degінančios ašaros. Jos tave kankina.

— Išeina taip, — pastebėjo žmogus, susidomėjęs tokia angelo kalba, — kai padarau bloga, tai kaltė yra tik mano vieno, o kai padarau gera, tai jau tavo nuopelnas. Kur čia logika?

— Iš tikrųjų taip nėra, — atsakė angelas sargas. — Kaltė ir nuopelnas yra tavo, nes mes abu esame vienas asmuo, išskyrus tai, kad aš esu sąžinė ir leidžiu tau laisvai veikti. Šiandien tu užpykai, nes tam tikru momentu neišdrįsai apgauti savo bendrininko, ir įpykęs puolei mane, tarsi aš būčiau to visko kaltininkas. Taip, kaip sąžinė, aš kaltas. Bet tu pats apsisprendei ir atsisakei padaryti nuodėmę. Tu pats savyje jautei mano artumą ir laiku susilaikei nuo gėdingo veiksmo. Turėtum būti patenkintas ir dar man dėkingas.

Žmogus kovojo pats su savim, tačiau dabar jam jau patiko turėti angelą sargą, kuris taip protingai kalba, nors kai kurios jo mintys yra sunkiai suprantamos.

•

— Suprantu, — melavo žmogus, —tu gini savo poziciją, bijodamas, kad aš nepavaryčiau tavęs šalin galutinai. O jeigu taip padaryčiau iš tikrųjų, kas tada?

— Galėtum tai padaryti, — atsakė angelas, — ir tu nebūtum nei pirmas, nei paskutinis.

— O tada? — paklausė žmogus, — kas būtų iš tavęs?

— Mirčiau, kaip ir visi atmestieji angelai. Šiais laikais miršta jų daug, nes žmonės nužudo savo sąžinę ir nori sukurti kitą pasaulį, nežinodami koks jis bus. Jų veikla yra be moralės ir jie veikia tik tam, kad veiktų, be jo-

(Nukelta į 4 pusl.)

Dviejų istorikų sukaktis

(Atkelta iš 3 pusl.)

dimo pradžios buvo viduriniu amžių istorijos skyriaus redaktorius, davęs gausiai straipsnių ir aplamai istorinėmis temomis. Nežiūrint to įsipareigojimo, iš po jo rankos išeidavo vis nauji straipsniai —studijos. Štai jo išspausdinti straipsniai bei jų atspaudai: Das Balticum in der Kreuzzugbewegungdes 14 Jh. (atspaudas iš Commentationes Balticae" 1959 m.); 1960 "Dirvoje" buvo straipsnių serija apie Žalgirio mūšį; straipsnis "Baltic Review" ir studijėlė Dlugošas apie Žalgirio mūšį ("Tautos Praeitis" 1960 m.); komentaras prie O. P. Backus straipsnio apie Lietuvos - Lenkijos santykius žurnale "Slavic Review" 1963 m. ir kolektyviniame veikale "The Development of the USSR" 1964 m.; II kultūros kongreso paskaita "Amerikos lietuvių istoriografija ir jos artimiausi uždaviniai" ("Aidai" 1963 m.).

Iškilus klausimui, ar Lietuvos valdovai vadintini karaliais ir Lietuva karalystė, ar kunigaikštystė, dr. J. Jakštas įspėjo besiginčijančius, jog didžiojo kunigaikščio titulas turi savo nusistovėjusias tradicijas, kurių negalima kaitalioti ("Draugas", 1965. III.2, kult. pr.); "Mindaugas — Lietuvos istorijos epochos reiškėjas" ("Tėviškės Žiburiai" 1964 m., 23-26 nr.). "1863 m. sukilimas Lietuvoje" ("Tautos Praeitis" 1964 m.); S. Daukantas — pirmasis tautinis Lietuvos istorikas" (t. p. 1965 m.); "V. T. Pošutos naujoviškas Lietuvos valstybės pradžios aiškinimas" (atspausdintas iš "Aidų" 1965 m.); tas pats straipsnis angliškai ("Lituanus" 1965 m.); "Pavėluotas Mindaugo krikštas" (Lietuvių katalikų mokslo akademijos "suvažiavimo Darbai" VI 1966 m.); "Žvilgsnis į Mažosios Lietuvos istoriografiją" (LKMA Metraštis I IV 1968 m.); bendraautorius dr. A. Geručio redaguotos knygos "Lithuania" 1969 m.

Šiais (1970) metais Lietuvių katalikų mokslo akademijos VIII suvažiavimo (Toronte) buvo Lietuvos istorijos sekcijos vadovas ir skaitė paskaitą apie "Aušros" laikotarpio istoriografiją. Šiuo metu rašo monografiją apie dr. Joną Šliūpą. Yra vienas iš Encyclopedia Lituanica redaktorių. Yra Lituanistikos instituto tikrasis narys. Vienu tarpu buvo Lietuvos istorijos skyriaus vedėjas. Taip pat Lietuvių katalikų mokslo akademijos narys mokslininkas.

Dr. Antanas Kučas

Dr. Antanas Kučas gimė 1900 X. 14 Juškų kaime, Lekėčių valsčiuje, Šakių apskrityje, Lietuvoje. Baigė Marijampolės Rygiškių Jono gimnaziją 1924 m., Vytauto Didžiojo universiteto Teologijos-Filosofijos fakultete istoriją 1927 m. Istorijos daktaratą įsigijo toje pačioje mokslo įstaigoje 1938 m., parašęs disertaciją "Kęstutis" (1938 m.). Studijavo Grenoblio ir Nancy universitetuose (Prancūzijoje) ir gavo teisę dėstyti prancūzų kalbą. 1927 - 1938 m. buvo Marijampolės marijonų gimnazijos ir mokytojų seminarijos mokytojas. 1939-1943 m. Šiaulių berniukų gimnazijos direktorius, Kauno V gimnazijos ir Kauno IV gimnazijos direktorius. 1943.III.16 vokiečių suimtas ir išgabentas į Stutthofo (Vokietijoje) koncentracijos stovyklą. 1945 m. išlaisvintas Pucke, Lenkijoje. Kurį laiką teko gyventi Varšuvoje, kol pavyko pasiekti Vakarus. Metus išgyvenęs Paryžiuje, 1946.X.20 atvyko į Jungtines Amerikos Valstybes. Nuo 1947 m. pradžios dėstė Scrantono universitete (Pennsylvanijoje) istoriją ir naująsias kalbas. 1967 m. apdovanotas medaliu Pro Deo et Universitate ir pakeltas į profesorių emeritą. Iš universiteto pasitraukė 1970 m. Nuo šių metų bus galima visą laiką skirti istorijos studijoms.

Atlikti darbai

Dr. Antano Kučo Lietuvoje atliktų darbų pažymėtini, be jau anksčiau suminėtos disertacijos "Kęstutis" 1938 m., yra šie: pertvarkė ir paruošė naujas laidas prof. J. Totoraičio vidurinių ir naujųjų amžių istorijos vadovėlių. Išspausdino prancūzų kalbos gramatiką 1938 m.

Žinodami, kiek daug turėjo iškentėti Stutthofo koncentracijos stovykloje, stebimės, kad laimingai ištrūkęs iš to pragaro, dar atsigavo ir turėjo jėgų vėl grįžti prie mokslinio darbo. Tik ką po išlaisvinimo, gyvendamas Varšuvoje (1945 m.), išvertė į lenkų kalbą daugiau kaip 300 psl. knygą "Arkivyskupas Jurgis Matulevičius" (surinkti įvairių asmenų atsiminimai ir biografiniai duomenys 1927 m., tuoj po arkivyskupo mirties).

Atvykęs į JAV, parašė koncentaracijos stovyklos atsiminimus "Už spygliuotų vielų" 1956 m.; "Kun. Antanas Staniukynas" 1965 m.; "Shenandoah lietuvių šv. Jurgio parapija" 1968 m. Tai vis dideli veikalai, prie kurių teko daug laiko praleisti. Šiuo metu spausdinama Amerikos lietuvių istorija, kurios sukaktuvininkas yra vyriausias redaktorius.

Be šių suminėtų sukaktuvininko parašytų stambių knygų, dar reikėtų suminėti nors keletą jo parašytų studijų. Į kultūros kongreso istorijos sekcijoje paskaitą "Aktualios mūsų istorijos problemos" (atspausdinta "Aiduose" 1956 m., 8 nr. (; Kelias į lietuvių mokyklas Amerikoje" (t. p. 1960 m., 7 nr.) ir "Gediminaitis —Alegėnų kalnų apaštalas" (t. p. 1964 m., 2 nr.).

Dr. A. Kučas spaudoje pradėjo reikštis 1920 m. Visi jo raštai yra laisvalaikio panaudojimas nuo atliekamų tiesioginio darbo valandų. Talkino žurnalams ir laikraščiams. Minėtini Lietuvoje: "Ateitis", "Židinys", "Naujoji Romuva", "Tiesos Kelias" ir įvairūs kiti laikraščiai. Jungtinėse Amerikos Valstybėse: "Amerika", "Aidai", "Garsas", "Draugas", "Darbininkas", "Lux Christi", "Lietuvių Enciklopedija", "Catholic Encyklopedia", "New Catholic Encyclopedia", "The Catholic Light" (Scrantono diecezijos organas) ir "The Scranton Times" (dienraštis). Raštų pobūdis: jubiliejiniai minėjimai, lietuvių tautiniai reikalai, istoriniai straipsniai, knygų recenzijos ir kt.

Dr. A. Kučas yra ateitininkas ir priklauso mokslinėms bei profesinėms institucijoms: Lituanistikos institutas, Lietuvių katalikų mokslo akademija (narys mokslininkas), Modern Language Association, The American Academy of Political and Social Science.

Su prakalbomis ir paskaitomis dalyvauja amerikiečių ir lietuvių visuomenėje. Iki tolei jo pagrindinis darbas buvo pedagoginis. Dirbo nuo 1927 m. iki 1970 m., išskyrus 1943-1946 m. Iš jų Scrantono universitete profesoriavo 23 metus.

Tuo pačiu keliu

Šiuos du istoriku riša ne tik vienlaikės sukaktys, bet ir kiti momentai. Ypatingai ryškūs trys.

Nedaugelis Lietuvos universitete daktorizavosi, bet kuris jame tą laipsnį gaudavo, su pagrindu didžiuodavosi. Tuos laipsnius suteikdavo fakultetų tarybos, kurių tik dalis narių tebuvo įsigiję tokius laipsnius. Statė doktorantui tokius reikalavimus, kurių dabar atrodo ir nereikėjo. Buvusią padėtį puikiai pavaizduoja prof. dr. Z. Ivinskio straipsnis "Aiduose" 1961 m., 6 nr. Mūsų abu sukaktuvininkai daktaro laipsnį gavo Vytauto Didžiojo universitete.

Abu sukaktuvininkai surado laiko ir ryžto lietuvių tautos istorijos studijoms. Tik atkreipkime dėmesį į jų atliktus darbus, kuriuos anksčiau išskaičiavome. Ačiū jiems už tai.

Iki šių (1970) metų Lietuvių katalikų mokslo akademijoje buvo 14 narių mokslininkų. Šis vardas suteikiamas akademijos nariams, pasižymėjusiems moksline kūryba. Kas nusipelnęs šio vardo, sprendžia slaptu balsavimu nariai mokslininkai. Prieš VIII suvažiavimą Toronte buvo įvykdyti naujų narių mokslininkų rinkimai. Išrinkti šeši, kurių tarpe yra ir dr. Juozas Jakštas ir dr. Antanas Kučas. Šį įvykį reikia laikyti gražiausia gėle jubiliatų puošniame vainike. Sveikiname juos!

Linkime daugelio laimingų ir darbingų metų.

Dr. Antanas Kučas

Tarp istorijos ir propagandos

(Atkelta iš 2 pusl.)

Ypačiai gi didelį vaidmenį čia vaidino "vieno asmens užsispyrimas ar politinė trumparegystė. Juo buvo K. Bizauskas, eilinis biurokratas, nebaigęs aukštojo mokslo, tačiau vienas pirmųjų ateitininkų". Todėl dr. Jonaičio galutinė ir neatšaukiama išvada dėl Lietuvą užgriuvusių nelaimių tokia: "Kadangi J. Urbšys dažnai važinėdavo po užsienį (tur būt savo malonumui? — S.B.) arba sirguliuodamas atostogavo, tai K. Bizauskas (kartu su Politikos Dept. dir. Ed. Turausku) faktinai dirigavo mūsų užsienio politiką. Jie abu, atrodo, nieko neišmoko ir nieko nepamiršo. Kaip keista, kai tokie svarbūs dalykai, net visos tautos likimas, pareina nuo vieno asmens, ne Prezidento ar vyriausybės galvos, bet nuo eilinio biurokrato".

Ar toks Goebbelsas dabar mums reikalingas?

Štai kokiu propagandiniu jovalu dr. Jonaitis nusiteikęs dabar belsas iš tikrųjų mums dabar svetur reikalingas?

Atrastasis Justas Paleckis

Po tokios abejonės dabar pereikim prie kito vyro — prie sovietinės Lietuvos "valstybininko" Justo Paleckio, kitų valstybininkų pavyzdžiu parašiusio ir savo atsiminimus. Tai tie pradžioj minėti jo "Žingsniai smėly". Kaip jau įprasta, ir mūsų Paleckis atsiminimus pradeda nuo jaunų savo dienų. Gimė ir augo jis Rygoj. Sistemingo mokslo negavo. Savamoksliu skubos keliu 1924 baigė suaugusiųjų gimnaziją, taip pat tapo savamoksliu žurnalistu, redaktorium, net "rašytoju ir poetu". Dirbo mokytoju pagrindinėj Rygos lietuvių mokykloj, pirmininkavo lietuvių jaunimo "Rūtos" draugijai, redagavo "Naujojo Žodžio" žurnaliuką, vaidino bei režisavo, dainavo chore ir kt. Šitaip jis gal būtų ir toliau dirbęs naudingą lietuvišką darbą latvių krašte, jei ne ta mūsų politika. Paleckį Rygoj po 1926 laimėtų seimo rinkimų susirado min. pirmininku tapęs M. Sleževičius ir pakvietė į Kauną Lietuvos telegramų agentūros Eltos direktorium!

Proletarinė vaidyba

Apie Justo Paleckio asmenį galėtų būti ir ilgesnė kalba. Nėra pvz. kokia nors paslaptis dėl jo polinkių į geltonąją spaudą. Dėl to ir savo atsiminimuose pasipasakoja, kaip jis Latvijos ir Estijos telegramų agentūrų direktorius nuvedė parodyti Kauno prostitutes. Tokiam "valstybininkui" kaip Paleckis šitai buvo visiškai prie širdies. Šiuo atveju mus daugiau domina proletarinė jo vaidyba. Taigi, atsisėdęs į Eltos direktoriaus kėdę, jis gavo septynis šimtus litų algos, nors iš jų "dar kiek atskaitydavo". Lietuvos sąlygomis, tai buvo riebi alga. Bet Paleckis dabar savo atsiminimuose dedasi buvęs proletaru: "Gyvenau kukliai, leisdamas sau per pietus bokalą alaus išgerti. Iš ryto ir vakare dažnai išmisdavau, kokią bulkutę suvalgęs ir arbatos išgėręs". Toks jo "proletarinis kuklumas" driekiasi ir per visus atsiminimus. Štai dar kitas epizodėlis, rodąs Paleckio "Proletarinę savijautą" 1926 metų kultūros kongrese: "Ir jau netrukus duodamas žodis man. Tikrai jaučiuosi taip, kaip jausdavausi vaiko dienomis besileisdamas rogutėmis nuo stataus kalno. Širdis kyla aukštyn, kvapą užima, rodos, nė žodžio nepratarsiu".

Komunisto keliu

Tiesa, šiuo laiku Paleckis buvo kairus, kitaip nebūtų atsiradęs nė Kaune. Bet dar nepraradęs ir žmoniškumo jausmų, tad 1925 Kalėdų švenčių proga dar rašė: "Bijokime neapykantos! Pasauly užviešpatavo neapykanta, ir milijonai žudė milijonus". 1948 iš tokių savo minčių jau pasišaipo: šitaip patetiškai bei naivokai galėjęs rašyti tik susijaudinęs... Taip pat dabar dėl Lietuvos kultūrinio tamsumo jam jau kalta tik dvasiškija ir ponija, ne carų Rusija, draudusi lietuviams spaudą, uždarinėjusi lietuviškas mokyklas, už lietuvišką raštą bei veiklą sodinusi į kalėjimą arba trėmusi į Sibirą. Šito Paleckiui "komunistinis jo kuklumas" neleidžia niekur prisiminti.

Nepriklausomos Lietuvos niekinimas

Antras dalykas, krintąs į akį šiuose Paleckio atsiminimuose, tai nepriklausomos Lietuvos niekinimas. Visi jos darbuotojai be išimties piešiami juodai. Štai būdinga viena iš daugelio asmens charakteristika: "demagoginis krikdemų lyderis kunigas A. Šmulkštys". Arba štai politinės laikysenos įprastinis vaizdas: "Plečkaičiui kalbant, krikdemai staugė, rėkė, daužė stalus, trypė, žodžiu, griebėsi savo paprastos muzikos, norėdami nustelbti tai, kas jiems nemalonu girdėti". Negeresni nė patys Paleckio duondaviai. Antai, atvykęs į Kauną, jis prisistato min. pirmininkui M. Sleževičiui, bet šis pasirodo "toks apatiškas, nuvargęs, negalįs aprėpti visų reikalų". Arba: "Aš jau buvau perspėtas, kad ar kalbėsiu su Sleževičium, ar ne, vis tiek reikalą išspręs Balutis, gudrus tautininkas, kuris faktiškai vadovauja ministerijai". Arba: "Liaudininkų ir socialdemokratų lyderiai ne mažesniu uolumu už krikdemus saugojo 'šventą ir neliečiamą' nuosavybės teisę ir leido vis naujus įstatymus fabrikantams apsaugoti nuo darbininkų streikų. K. Grinius, M. Sleževičius, S. Kairys ir daugelis kitų 'kairiųjų' lyderių ir šiaip veikėjų taip pat dairėsi kas sklypo, kas namus statytis, kas dvaro". Prezi-

(Nukelta į 5 pusl.)

ANGELAS SARGAS

(Atkelta iš 3 pusl.)

kių principų ir įstatymų. Sugriovę senus idealus, neranda naujų ir gyvena be gyvybės, myli be meilės, įsivaizduoja einą pirmyn, stovėdami vietoje. Jų angelai sargai yra mirę ir jų sąžinė pavirtusi į akmenį. Jie yra nejautrūs nei gėriui, nei blogiui. Aš galiu palikti tave, jei taip nori, ir tavo širdis tuoj bus sausa, kaip rudenio nukritęs lapas. Tada nesuvoksi, ar darai gera, ar bloga, nes neturėsi sąžinės, kuri parodo tą skirtumą. Sąžinė, kurią aš atstovauju, tau yra vadovas. Be jos tu neturėsi savo nuomonės, pritarsi kitiems, bet paneigsi pats save, kaip daugelis paneigė pasaulį, kuriame gyvena.

— Nenoriu, kad tu mirtum, — tarė jau susijaudinęs žmogus. — Bandysime pakęsti vienas antrą.

Angelas spindėjo džiaugsmu. Jis išskėtė sparnus, pakilo ir nusileido žmogaus širdyje. Policininkas, iki tol ėjęs sargybą ties žmogaus namais, nesulaukęs jokio netikėtinumo, nuskubėjo prie universiteto malšinti triukšmaujančių studentų.

TRYS ŠEIMOS GENERACIJOS APTARNAUJA MŪSŲ KLIENTUS!

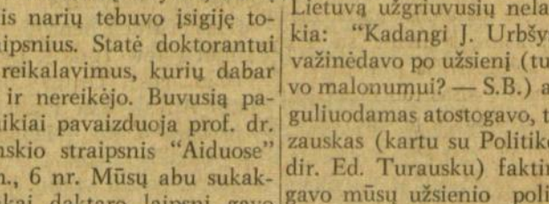

Stanley Sr. Stanley Jr. Stanley III Robert

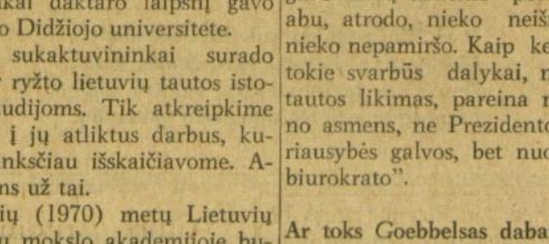

NEW 1971 PLYMOUTH "DUSTER" ONLY $2313

BALZEKAS MOTORS

Plymouth Fury-Valiant-GTX-Roadrunner-Barracuda-Duster

4030 ARCHER VI 7-1515

(25 New 1970 Plymouth Station Wagons-Air Cond.)

ILGAI IŠLIEKANTI IR ATMINTINA DOVANA KALĖDOM

ENCYCLOPEDIA LITUANICA

361 W. BROADWAY, So. Boston, MASS. 02127, TEL.: (617) 268-7730, VAKARE — 282-2759

NEW RATES

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION — SAFETY OF YOUR SAVINGS INSURED

Sąskaitos apdraustos iki $20.000

6% PER ANNUM OF $5000.00 OR MORE ON CERTIFICATES 2 Year Maturity

5¾% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF $1000.00 One Year Maturity

5¼% PER ANNUM ON CERTIFICATES OF $1000.00 OR MORE 6 Month Maturity

5¼% PER ANNUM ON 90 DAY NOTICE PASSBOOK ACCOUNTS $100.00 Minimum

5% PER ANNUM ON ALL PASSBOOK ACCOUNTS

DIVIDENDS COMPOUNDED DAILY. PAID QUARTERLY.

Chicago Savings & Loan Assn.

JOHN PAKEL, Sr., Chairman of the Board MRS. PHIL. PAKEL, Pres.

6245 SO. WESTERN AVE. TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon. 12 P.M. to 8 P.M. Tues 9 to 4 Thurs. and Friday 9 to 8. Sat 9 to 12:30

PARYŽIAUS IR ROMOS OPERAS APLANKIUS

SAULĖ JAUTOKAITĖ

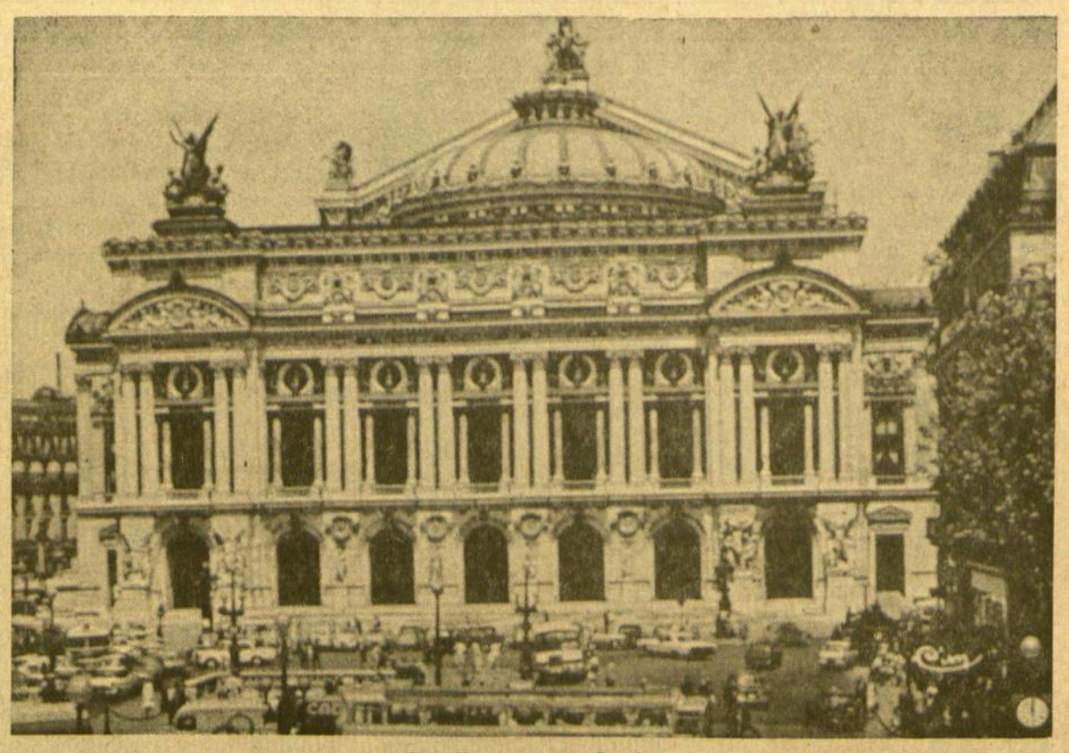

Paryžiaus operos rūmai

Tur būt, pats garsiausias ir žinomiausias 19-tojo šimtmečio architektūros paminklas ne tik Paryžiuje, bet ir visoje Prancūzijoje yra Academie Nationale de Musique — paprastai prancūzų vadinamas L'Opera. Šis operos rūmų pastatas taip yra išsiskiriantis iš kitų Paryžiaus pastatų, kad neįmanoma jo nepastebėti, Tik įvažiavus į Opera alėją, jis tuoj pasirodo visame savo gražume. Kadangi mūsų viešbutis buvo keli blokai nuo operos, mes į dieną kelis kartus ją apeidavome, praeidavome ir apvažiuodavome ir vis kiekvieną kartą pasidžiaugdavome jos grožiu ir vis kiekvieną kartą įžiūrėdavome ką nors naujo jos architektūroje ir jos papuošime. Nė viena kita opera negali pasididžiuoti tokia svarbia miesto centro vieta, savo architektūra ir visu savo pastato tūriu.

Paryžiaus opera yra apeinama iš visų pusių. Ji jungia Scribe ir Auber bulvarus ir Gluck ir Halevy gatves, o šių gatvių vardai taip glaudžiai surišti su operos kūryba. Operos rūmams architektūrinį apvalkalą sukūrė prancūzų architektas Jean Charles Carnier (1825-1898), kurie buvo pastatyta per 12 m. ir 1875 m. buvo atidaryti operos spektakliams.

Prancūzijos 19-tojo šimtmečio architektūra buvo pavadinta "stilių karu", nes buvo naudojami įvairių praeities stilių mišiniai, ir architektinės kūrybos kriterijus buvo paties architekto skonis. Taip ir šie Paryžiaus operos rūmai susideda iš graikų klasikinio, renesanso ir baroko stilių. Tačiau, kaip matyti, architektas Garnier turėjo gerą skonį, nes nors visas pastatas yra didelis, tačiau jis suteikia žiūrovui lengvumą, gracingumą ir eleganciją. Nors iš viršaus jis yra papuoštas įvairiomis statulomis, išraitymais, vainikais, auksiniais ornamentais, spalvotu marmuru, tačiau pastatas neatrodo perkrautas, kiekvienas papuošimas yra savo vietoje. Ypač dabar visa tai gražiai atrodo, kai pastatas iš viršaus yra naujai nuvalytas ir nuplautas. Viename pastato šone yra paminklas pačiam architektui. Viršuje paties Garnier biustas, šonuose sėdi dvi figūros, o apačioje išpieštas viso operos pastato planas. Ir nuostabu, kad šitame plane pati salė (auditorija) užima pačią mažiausią vietą. Salė pasagos formos, su penkių aukštų balkonais, talpinanti apie 2000 žiūrovų, prieš metus naujai atremontuota su naujai garsiojo šių dienų dailininko Marc Chagall tapytomis lubomis. Didžiausią pastato tūrį užima garsieji pagrindiniai laiptai ir fojė (salės), kurios nepaprastai puošnios. Čia pilna angeliukų ir sietynų, įvairiausių rūšių ir formų. Balkonai, laiptai ir kolonos raitosi ir sukasi ant kiekvieno kampo, o lekiančios baliustrados, sujungdamos visa į vieną darnumą, kuria magišką įspūdį ir nuotaiką.

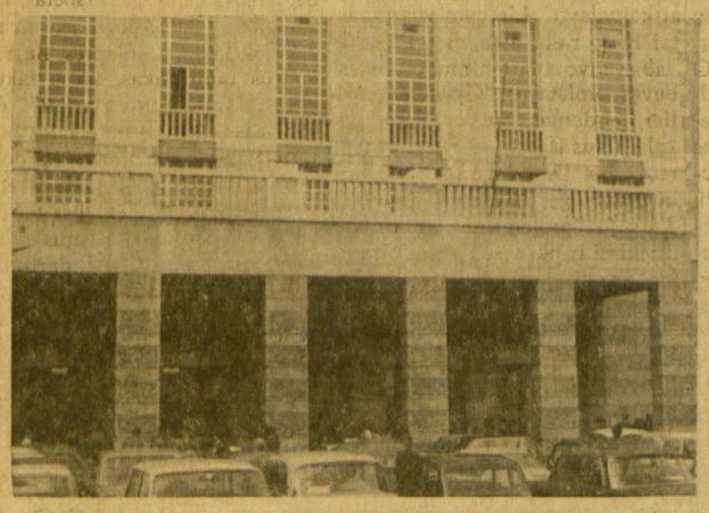

Romos operos rūmų fasadas

Šituose operos rūmuose, mums lankantis Paryžiuje, operos neteko matyti, nes tuo laiku penktadienį pasitaikė gegužės 1 d. — jų darbo diena, todėl tą savaitgalį nebuvo operos spektaklių. Mums tik teko apžiūrėti patį pastatą iš vidaus. Bet teko matyti operos spektaklį kitoje salėje— Opera Comique. Anksčiau Opera Comique buvo didžiosios operos konkurentė, bet 1939 m. abi operos buvo sujungtos į vieną ir dabar yra abi lygiateisės, viena kitą papildančios. Yra viena opera su ta pačia vadovybe, tiktai statanti operas skirtingose salėse. Mažesnio ir intymesnio pobūdžio operos atliekamos mažesnėje Opera Comique salėje, o grandiozinės — didžiojoje salėje.

Opera Comique pastatyta 1898 m., netoli didžiosios, įsprausta tarp dviejų gatvelių, talpina apie 1700 klausytojų. Čia nebėra to liuksuso ir ištaigingumo kaip didžiojoje salėje, bet vis tiek salė simpatiška savo mažumu ir paprastesniu puošnumu. Šioje salėje mums teko matyti Rossini operą "Sevilijos kirpėją". Opera buvo išpildyta prancūzų kalba. Paryžiaus opera nepasižymi garsiais solistais, bet jų spektakliai daugiau išryškėja kaip meniškas ansamblis. Daugiau kreipiama dėmesio į bendrą operos spektaklio vienodumą, kad visi solistai vieningai tiek savo vaidyba, tiek savo dainavimu perduotų žiūrovams kruopščiai paruoštą spektaklį. Tad ir šita italo Rossini komedija buvo ne tiktai, malonu paklausyti ir pasižiūrėti, bet ir pasijuokti, nes juokai buvo skoningi, be jokių vulgarumų, o taip pat kiekvienas jos veikėjų atitiko savo rolę ne tiktai dainavimu, bet ir išvaizda.

Paryžiaus opera įsikūrusi 1671 m., atsilaikiusi ir išlikusi gyva per visas revoliucijas, vaidino didelę rolę 19-tojo šimtmečio operos kūrybos procese. Didieji operų kompozitoriai (Meyerbeer, Wagner, Verdi, Rossini) specialiai jai rašė operas, kad jų premjeros įvyktų čia. Šiandien ji yra viena iš daugelio geresnių operų, kurias visame pasaulyje galima suskaityti ant abiejų rankų pirštų. Jei ji ir nėra pirmaujanti savo operos rūmais.

— — —

Tur būt, pačią nešauniausią vietą miesto plane užima Romos operos rūmai. Net ir Londono Cavent Garden neatrodo tokioje prastoje padėtyje su savo kaimyniniu vaisių ir daržovių turgumi. Romos operos pastatas visiškai užkištas užkampyje, tarp siaurų gatvelių, priekyje yra maža aikštelė su pora palmių ir ta pati naudojama mašinoms pastatyti. Atrodo, taip, lyg visas Romos miestas būtų statytas be jokios tvarkos ir be jokio plano. Gi ir pačios operos išviršinis vaizdas yra visai nublukęs po Paryžiaus operos.

Dabartinė Romos opera, statyta 1877 m. buvo pagrindinai perremontuota ir visai pakeista jos išorinė išvaizda 1928 m. Pastato architektūra labai kukli, paprasta ir gana moderniška. Viduje fojė patalpos gana mažos ir paprastos, lyginant su Paryžiaus sprogstančia prabanga. Salė panaši į visas tuo metu statytas operos sales, pasagos formos, su penkiais balkonais ir ložėmis aplink, lubose nutapytos alegorinės muzikos figūros. Po Milano La Scala, ji antroji savo didumu (Europoje), talpinanti apei 2300 klausytojų.

Romoje mums pasitaikė matyti ne itališką, bet vokišką operą "Dantono mirtį" ("Dantons Tod"), parašytą kompozitoriaus Gottfried von Einem (gimęs 1918 m.). Ši jauno kompozitoriaus opera pirmą kartą buvo statyta 1947 m. Salzburgo festivalyje. Operos turinys paimtas iš Dantono gyvenimo Didžiosios prancūzų revoliucijos metu. Ši opera įdomi ne tik savo turiniu, bet taip pat ir muzika, kuri yra gana moderniška, ritminga, nerimstanti, dinamiška, atitinkanti revoliucionierišką veikalo nuotaiką. Opera susideda iš dviejų veiksmų ir šešių paveikslų, kurie yra sujungti simfoniniais interliudais, parodantys kompozitoriaus stiprią ir turtingą muzikinę kūrybą.

Operos "Dantono mirtis" spektaklis buvo dainuojamas italų kalba. Ir visi dainininkai buvo italai. Operos dekoracijos paskolintos iš Vienos operos pastatymo. Spektaklis buvo gyvas, įdomus ir meniškas. Operai pasibaigus, mūsų nustebimui, mes, o ne italai, plojome. Italai vieni, nesulaukę pabaigos, išėjo, o kiti — vietoj kad plotų — švilpė, kėlė nepasitenkinimo triukšmą. Beveik laukėme, kada pradės skristi į sceną pomidorai. Nors šitoks publikos elgesys nesudarė mums didelio malonumo ir jaukumo, bet buvo savotiškai įdomu pačiam patirti tokį operos žiūrovų elgesį, apie kurį, iki šiol, buvo tekę tik spaudoje skaityti. Pasirodo, kad italai nelabai mielai priima svetimtaučių kompozitorių operos kūrinius, ypač tuos, kurie moderniškesni. Kaip savo laiku dirigentas Arturo Toscanini turėjo daug vargo, norėdamas La Scala publiką pripratinti prie vokiškų operų, prie Wagnerio ir R. Strausso, panašiai šiandien ir kitas jaunas dirigentas Bruno Bartoletti vargsta su Romos operos publika. Ir kaip tik mums teko pamatyti tą netvarką ir nedarną, kada publika, nepriimdama naujo operos veikalo, parodo savo nepasitenkinimą.

Romos opera, būdama viena iš pirmųjų įsteigtųjų operų (pirmoji buvo Florencijoje), šiandien neužima pirmaujančios vietos Italijoje, bet tą garbę dalinasi su Milano ir Neapolio operomis. Taip kaip ir Paryžiaus opera, ji priklauso prie pačių geriausių pasaulio operų. "Time" žurnalas jas surinkiavo taip: La Scala (Milano), Cavent Garden (Londono), Teatro dell'Opera (Romos), Staatsoper (Vienos), Deutche Oper (Berlyno), Grand Opera (Paryžiaus), Bayerische Oper (Muencheno), Metropolitan (New Yorko), Lyric Opera (Chicagos), Teatro Colon (Buenos Aires), San Francisco Opera, San Carlo (Neapolio). Nesvarbu kokia tvarka mes jas surašysime, jos visos yra vienos iš geriausių. Šiandieniniai sprausminiai lėktuvai jas visas suvienodino ir sulygino, nes jos visos dalinasi tais pačiais solistais, dirigentais, režisieriais ir net dekoracijomis. Skirtumas tik toks, kad kiekviename mieste skirtinga publika ir viena opera pasižymi vienokia meniška ypatybe, o kita kitokia. Ir pasakyti, kad ta ar kita operos kompanija yra pati geriausia, būtų labai netikslu, nes viena gali būti įsispecializavusi viename operos repertuare, o kita kitame taip, kad viena gali būti geriausia vieną vakarą, o kita kitą vakarą.

Kaip sprausminiai lėktuvai yra suartinę visas pasaulio operas, patyrėme pačios, važinėdamos po Europą. Kiek mums teko aplankyti skirtingų miestų operas, niekur nepasitaikė, kad būtų kas nors iš išpildytojų (solistų, dirigentų) dar nematytų Chicagoje. Romoje net ir publikoje teko sutikti operos lankytojų iš Chicagos.

Tokie bendri aplankytų operų įspūdžiai iš senosios, kultūringosios Europos.

Tarp istorijos ir propagandos

(Atkelta iš 4 pusl.)

dentas K. Grinius Paleckiui yra pašaipos "demokratijos daktaras", o min. pirmininkas M. Sleževičius — "demokratijos advokatas". Kur ir kada tik gali — jiems įspiria.

"Pergalę" atnešė komunizmas

Nusigręždamas nuo nepriklausomos Lietuvos, Paleckis, aišku, aukština komunizmą, iškelia jo nešėją Sovietų Sąjungą. Štai jis aplanko keturių komunarų kapą, ir jo galvoj bematant kyla komunistinės mintys: "Didžiai susijaudinęs galvojau apie kovą, ir čia manyje užvirė ypatingai karšta neapykanta fašizmui. Nedaug supratimo tada turėjau apie komunistų partiją, apie jos kovą, nebuvau turėjęs progos giliau susipažinti su marksistine ideologija, dažnai buržuazinės ideologijos migla klaidindavo mano sąmonę. Bet visada viršų ėmė jausmas, kad toj pusėj tiesa. Ir štai čia už tą didžiąją tiesą žmonės be baimės dėjo savo galvas, tvirtai tikėdami būsimąja pergale".

Tačiau tik komunistu tapęs, Justas Paleckis pamatė, kad šitos "pergalės" negalėjo atnešti 1926 liaudininkų bei socialdemokratų laimėti seimo rinkimai: "Nuslinko į praeitį lemtingi 1926-ieji metai, prasidėję didelėmis viltimis, kad naujasis seimas atneš pergalę pažangiosioms jėgoms, prasidės Lietuvai naujas gyvenimas. Bet išrinktasis seimas tų vilčių nepateisino. Vyko tas pats tūpčiojimas vietoje, tas pats klaidžiojimas, tie patys žingsniai smėly".

Didelis smūgis buvo "perversmo katastrofa". Bet rankos nebuvo nuleistos, viltys nebuvo prarastos. Tai matyti iš baigiamojo trijų puslapių atsiminimų skirsnelio "Po perversmo". Prisidengęs Mato slapyvardžiu, tuoj pat po gruodžio 17 perversmo iš Maskvos į Kauną atvyksta Antanas Sniečkus, siunčiamas kominterno lietuvių sekcijos į pagalbą Lietuvos komunistams ir rekomenduojamas Lietuvos kompartijos centro komiteto sekretorium.

Galim būti dėkingi Paleckiui už atvirumą

Ko nepadarė 1926 išrinktas Lietuvos seimas, atliko tolimesnis rausimasis po nepriklausomybės pamatais. "Stalino saulė" į Lietuvą buvo atvežta 1940, ir A. Sniečkus dabar žygiavo Lietuvos laisvės duobkasių eitynių priešaky. O Paleckis prabilo lietuvių kalba, bet Maskvos balsu: į 342 puslapius ištįsę jo atsiminimai yra apologija Lietuvai jėga primestos okupacijos su marksistine ideologija, proletariato diktatūra ir rusišku kolonializmu. Paleckis dedasi nematąs to, kas taip buvo aišku pvz. Antanui Baranauskui:

Ne taip staugia platus plentas,
Gniaužtas dilužonais,
Kaip vaitoja mūsų žemė
Po svetimais ponais.

Šis kai kurių lietuvių komunistų apakimas tiesiog nesuprantamas. Ir Paleckis savo atsiminimuose niekas daugiau kaip Maskvos propagandos agentas. Istorinė tiesa jam visiškai nerūpi. Bet gali būti ir taip, kad jis neturi sąlygų ją reikšti.

Viena iš daugiausiai norimų knygų yra Juzės Daužvardienės

POPULAR LITHUANIAN RECIPES

no lietuviško patiekalo recepta rba suras naują, iki šiol nera gautą, kurių čia yra virš 200 Knyga parašyta aiškia kalba, labai tinkama dovana vyresnėms ypač naujai pradedančioms šeimininkauti moterims

Kaina tik 2.50 dol. galima gauti DRAUGE

Illinois gyventojai prie knygos kainos prašomi pridėti 5 proc. mokesčiams.

Aplankykite mūsų naujas patalpas
HOUSE OF HEALTH FOODS
FORD CITY PLAZA, PEACOCK ALLEY — TEL. — 581-3900
LOOK BETTER FEEL BETTER
• Naturalūs ir organiniai vitaminai.
• Mineralai, Dietetiškas be drusko ir be cukraus maistas.
VALANDOS:
Atdara kasdien nuo 9:30 ryto iki 9:30 vak.
Sekmadieniais nuo 11:00 ryto iki 6:00 val. vak.

NUO GRUODŽIO MĖN. 14 D. IKI KALĖDŲ ATDARA KIEKVIENĄ VAKARĄ. ŠEŠTAD. IKI 5:30 V. VAK.

NORCROSS KASPINĖLIAI ir DENNISON PREKĖS
DOVANŲ ĮPAKAVIMO POPIERIS • SEALS • TAGS • KREPE POPIERIS
ŠVENTIŠKAS IŠDEKORAVIMAS STALUI — NAMAMS IR SALĖMS. Puikus pasirinkimas PRAKTIŠKŲ DOVANŲ
KIEKVIENAM, įskaitant vienuoles ir mokytojas, 1970 metų kalendoriai ir užrašams knygos.
RUSTCRAFT ir NORCROSS KALĖDINĖS KORTELĖS.
"Tokia rūšis, kurias Jūs norėtumėt pasiųsti ir gauti." Didelis pasirinkimas kitomis kalbomis. Gražus kortelių rinkinys dėžutėse nuo $1.00 ir aukščiau.
ODOS IŠDIRBINIAI
DIENYNAI
WHITINGS PUIKIOS DOVANOS "STATIONERY".
NAUJA! Cross Desk Pen Set Parker Touche Pen ir Parker "45" plunksnakočiai.
MES APTARNAUJAME JAU 47 METUS
IAMA STATIONERS
"THE SHOP U-NEED" "THE SHOP U-NEEK"
6305-07 So. Kedzie Tel. PR 6-9102
Dovanos, Kortelės, Knygos, Rašt. Reikmenys ir Dennison Prekės

GENUINE POLISH FAMILY STYLE DINNERS
Charbroiled Steaks — Shrimps
Broasted Chicken — Roast Duck
We Cater Weddings — Banquets —
Bar-B-Q Ribs — Broasted Chicken
Funeral Dinners — Wedding Showers
Open X-mas Day
• POLKA DANCING
Every Sunday 5:30 p.m. til ?
Club Antoinette
RESTAURANT LOUNGE & HALL
4559 So. Richmond — Tel.847-8378
YOUR HOSTESS:
Antoinette Blazonczyk
Woman Cook Wanted, Steady work, good salary.

Tinkamos Kalėdų Dovanos
★
"ATSIMINIMAI IŠ BALFO VEIKLOS"
Šioj knygoj yra 404 pusl., įskaitant apie 150 foto iš BALFo veiklos Amerikoj ir iš gyvenimo tremtinių visoj Europoj. Labai būtų gražu, jei buvusieji tremtiniai įteiktų šią knygą savo sponzoriams. Dabar eina išpardavimas bemaž už pusę kainos — su kietais viršeliais po $4.00 ir su minkštais po $3.00.

"VYTAUTAS THE GREAT"
Istorinis, įdomus veikalas — 211 pusl. Graži dovana mokslo jaunimui ir amerikiečiams. Šioji knyga nušviečia didingą Lietuvos laikotarpį 14-15 šimt. Su kietais viršeliais $3.00 ir su minkštais $2.00.
Abiejų knygų autorius: prel. dr. J. B. Končius. Gaunamos "Drauge".

HIGH RATES
Paid Quarterly
5% PASSBOOKS
5½% $1.000 minimum INVESTMENT BONUS PLAN
6% $5,000 minimum 2 YEAR CERTIFICATE
5¾% $1,000 minimum 1 YEAR CERTIFICATE
INSURED
Savings Insured to $20,000
Highest reserves
BRIGHTON SAVINGS & LOAN ASSOCIATION
4071 Archer Avenue Chicago, Illinois 60632

BŪKITE DRAUGO ARTIMIEJI

Dienraštis DRAUGAS Amerikos lietuviams stengėsi įvairiais būdais patarnauti jau 61-rius metus. Pirmaisiais metais jis gynė lietuvius nuo bedieviškų puolimų, vėliau turėjo kovoti prieš socialistus ir komunistus. Jis taip pat padėjo steigti reikalingas lietuviams draugijas ir katalikiškas parapijas. Dabar jis yra didysis informacijos centras visiems Amerikos lietuviams ir visuose jų reikaluose. Tai jo pastangos padėti šio krašto lietuviams.

Šiuo metu DRAUGAS ieško naujų prietelių, kurie ateitų jam į talką. DRAUGAS džiaugiasi, kad jo draugai prie prenumeratos kainos prideda didesnę ar mažesnę auką. Tokia pagalba padeda jam geriau patarnauti lietuviškai bendruomenei. DRAUGAS pajėgia įsigyti geresnių mašinų klišėms gaminti, knygoms spausdinti ir t.t.

DRAUGUI būtų labai naudinga, kad dabartiniai jo draugai padėtų jam ir kitais būdais, būtent prikalbintų savo artimuosius prenumeruotis šį dienraštį. Jei nuoširdžiai vertinat mūsų dienraščio patarnavimus lietuviškai visuomenei, paraginkite tuos, kurie DRAUGO dar nėra užsiprenumeravę, jį užsisakyti.

DRAUGO administracija todėl siūlo: pasiųskite pavardes ir adresus tokių asmenų, kurie dar neskaito DRAUGO, ir mes siųsime jiems visą mėnesį DRAUGĄ susipažinimui. Už tokį patarnavimą būsime Jums nuoširdžiai dėkingi, o Jūs būsite mūsų artimi draugai.

Gyvoji Mažosios Lietuvos Atlantida

Hermanno Sudermanno lietuviškųjų apysakų vertimus išeivijoje pasitinkant

Hermann Sudermann, LIETUVIŲ APYSAKOS. Išvertė V. Volertas. Lietuviškos knygos klubo leidinys 1970 m. Aplankas pieštas Marijos Ambrozaitienės. Knyga 132 psl., kaina $3.00, gaunama "Drauge".

*

Visa šimtmečiais susiklosčiusi Mažosios Lietuvos gyventojų buitis, kaip spalvinga lietuviškosios kultūros dalis, šiandieninės rusiškosios okupacijos yra tiesiog nušluota nuo žemės veido, su šaknimis išraujant ne tik į lietuvišką šio krašto podirvį įaugusius žmones, o jų vietoje apgyvendinant rusus, bet net ir senuosius lietuviškuosius šio kampo vietovardžius barbariškai pakeičiant primestiniais rusiškaisiais. Okupantas viską, kas tik lietuviška, Mažojoj Lietuvoj sunaikino pagrindinai. Todėl vargu ar kokia nors tęstinumo prasme ana mažlietuvišką buitį begalima bus ten atgaivinti ir laikams pasikeitus. Jeigu į tą žemę lietuviškumas dar kada nors šaknis ir įleistų, tai vis tiek kažin ar jis savo šakomis tiesiogiai susisieks su dabar sunaikintomis mažlietuviškomis kultūros formomis. Tad ir anoji praeities Mažoji Lietuva mums šiandien jau tampa kone dingusia lietuviškąja Atlantida, kurios tačiau mes vis tiek užmiršti negalime.

Su malonumu dėl to griebiamės vartyti anos, jau nutolusios buities paveikslus ir šioje Hermanno Sudermanno apysakų knygoje, kur žinomasis vokiečių rašytojas, kaip tik piešia Nemuno žemupio žmonių gyvenimą, kada ten lietuviškumas dar visiems buvo gyva tikrovė.

kz. b.

* * *

H. Sudermanno apysakų viršelis, pieštas Marijos Ambrozaitienės

Savo apysakose H. Sudermannas vaizduoja tenykščius lietuvininkus gyvenimo kovų užgrūdintus, kurie iš paviršiaus atrodo kieti, užsidarę, niūrūs, bet savo esybės gelmėse yra jautrūs, savotiškai švelnūs, žmogiški. Savo laiku, kai kurie lietuvininkai manė, kad autorius apysakose pavaizduotus veikėjus yra piešęs per daug neigiamus, labiau kietus, negu buvo suprantamas pats lietuvininko idealas. Bet taip maniusieji didžia dalimi patys buvo giliai paveikti Mažojoj Lietuvoj veikusio lietuvininkų maldininkų sąjūdžio. Tai buvo laikai, kada lietuvininkai manė, kad jie esą geresni žmonės kaip kiti, nes, būdami giliai pamaldūs, jie savaime esą ir doresni žmonės. Maldingų lietuvininkų buvo teigiama, kad autorius pačius veikėjus piešęs tokius neigiamus dėl to, kad norėjęs parodyti, kokio menko žmogiškumo buvę pajūrio krašto lietuviai.

Bet atidžiau įsiskaičius į "Lietuvių apysakose" aprašomus žmones, taipgi į autoriaus sprendžiamų gyvenimo dramų motyvus, vis dėlto lyg iš pridengtų gelmių visur ištrykšta žmoniškumas, kuris kelia pačių apysakų literatūrinę vertę. Tie būdai, kaip lietuvininkai stengiasi išlikti nenutautinti, nors ir kietų gyvenimo sąlygų spaudžiami, liudija, kad autorius ne tik pažinojo lietuvininkų savitą būdą, nes patys veikėjai apysakose sprendžia ir veikia suderintai su piešiama gyvenimo tikrove taip, kaip ir galima tikėtis juos pasireiškiant. Bet tai kaip tik ir tvirtina, kad autorius pačius lietuvininkus vaizdavo ir juos stebėjo natūralisto rašytojo akimis. Tuo požiūriu H. Sudermann lietuviškosios apysakos ir užsitikrina atžymėtiną vietą pasaulio literatūroje.

J. P.

*

Beje, Hermannas Sudermannas šiemet mūsuose prisimintinas ryšium ir su profesinio lietuviškojo teatro 50 metų jubiliejum. Juk aname pirmajame profesinio lietuvių teatro istoriniame - debiutiniame spektaklyje 1920 m. gruodžio mėn. 19 d. Kaune buvo suvaidintos kaip tik Hermanno Sudermanno "Joninės". Tad ir čia minimoji, Lietuviškos knygos klubo išleista "Lietuvių apysakų" knyga autoriaus prasme gražiai derinasi prie ano jubiliejaus.

Medžiai ir vanduo — Nuotr. Algirdo Grigaičio

Protestantų profesorius apie katalikybę

Protestantų kunigo, jų Prahos universiteto teologijos profesoriaus **Josef L. Hromadkos** knygą išsivertė ir išleido katalikų leidykla JAV-se. Tas tik ką neseniai šiemet iš spaudos išėjęs veikalas — **"Impact of History on Theology"** (išleido Fides, Notre Dame, Ind. 1970 m., 117 psl. xL.95).

Šiame veikale autorius jungia tris dalykus: 1) aptaria laikotarpį nuo pirmojo Pasaulinio karo, 2) perpina tai savo pergyvenimais, atsiminimais, svarstymais ir 3) žvelgia į istorinio vyksmo įtaką į teologiškąją galvoseną. Knygoje paliečiamos tokios įdomios temos, kaip karas ir revoliucija, katalikybė ir kova dėl krikščionybės išlikimo, Europos krizė - egzaminas teologijai. Amerikos teologinės ir politinės dilemos, geto pavojai, ateizmo problemos, kas yra žmogus ir kas jame švento, socializmo kryžkelės, teologijos paguoda ir kt.

Autorius pasižymi giliu įžvalgumu, lengvu stiliumi, progresyviu galvojimu ir plačia tolerancija. Kai kurį laiką gyvenęs Amerikoje, jis gerai pažįsta Senąjį ir Naująjį Pasaulį. Mums ypač įdomios jo pažiūros katalikybės atžvilgiu. Tai išryškės davus keletą citačių iš šio veikalo. Jis rašo: "Aš savęs klausiau, ar mes, protestantai savo antikatalikišku nusiteikimu neprarandame tikrai gilaus supratimo to, dėl ko kovojo ir kentėjo didieji reformacijos vadai nuo Jono Huso ir Petro Chelčickio iki Jono Amos Komenskio (Comenius). Aš įsitikinau, kad reformacijos širdis galėtų būti suprasta ir išlaikyta, tik įsijautus į gelmę to, kas katalika daro kataliku, — į tai, kas sudaro pagrindinį katalikybės charakterį: mišių liturgiją, Eucharistiją ir specialų evangelijos supratimą. Ir taip jau po 1920 m. aš stengiausi atkreipti dėmesį, visų pirma žurnaluose, o paskui ir knygose, į tuos intelektualinius ir dvasinius nuostolius, kurių susilaukti mes sudarome sau pavojų tuo savo vulgariu antikatalikiškumu. Tuo pačiu laiku savo teologinėje analizėje aš teikiau klasikinės katalikybės analizę ir ryškinau jos kūrybinį istorinį vaidmenį." Toliau jis prisimena savo knygą "Catholicism and the Struggle for Christianity" bei savo įsteigtą žurnalą "The Christian Review", kur jis skleidė ekumenines idėjas.

Sekančiuose puslapiuose jis liudija apie visą eilę puikių katalikų rašytojų Europoje ir Amerikoje ir primena, kad katalikybė yra ir kūrybinio kilimo šaltinis. Jis net pabrėžia, kad laikotarpyje tarp abiejų karų "Vokietijos katalikybė buvo politiškai labiau subrendusi ir daugiau pasiruošusi naujos valstybės kūrimui negu protestantizmas".

Jis reiškia nepasitenkinimo, kad Liuteris nepakankamai suvokė sukūrimą autonomiškos, nepriklausančios nuo valstybės Bažnyčios, o taip pat nepakankamai įvertino Bažnyčios atsakomybę dėl laisvės, teisingumo ir socialinio humaniškumo pasaulyje.

Prof. Hromadka stebisi dabarties žmogaus pasimetimu: "Modernusis žmogus, nepaisant savo skepticizmo ir tikėjimo stokos, visuomenės ir administracinių nuostatų spaudžiamas, vis dairosi naujų altorių, kur jis galėtų kaip vergas suklupti net tuo pačiu momentu, kada jo religinis skepticizmas labiausiai aštrus".

Savo veikalą prof. Hromadka baigia žodžiais: "Mano christologinė pažiūra į Senąjį Testamentą, į ankstybąją Bažnyčią ir į krikščionybės istoriją mane įtikino, kad šalia krikščioniškojo tikėjimo nėra intelektuališkai labiau įžvalgaus žvilgsnio į istoriją, visuomenę ir žmogų. Ir kuo giliau žmogus leidžiasi į apaštališkosios kryžiaus ir Prisikėlimo tiesos centrą, tuo geriau suvokia Jėzaus gyvenimo prasmę ir tuo ryžtingiau jis gali pasišvęsti šios dienos asmens socialiniam ir politiniam kentėjimui ir uždaviniui. Baigdamas turiu prisipažinti, kad teologija man visada buvo tikrasis džiaugsmas ir, jeigu turėčiau vėl apsispręsti dabar, aš vėl pasirinkčiau tą patį savo gyvenimo darbą".

Gaila, kad šis šviesus mintytojas jau mirė 1969 m. gruodžio 26 d., sulaukęs 80 m. amziaus.

INFORMUOJA APIE RUSŲ PERSEKIOJIMUS

Amerikos žydų sąjungos Chicagos skyrius atidarė informacijos centrą, kuriame galima gauti visas vėliausias informacijas apie žydų persekiojimus Sovietų Sąjungoje. Informacijas teikia ir telefonu 332-7359. Žydai teigia, kad Rusijoje ir jos okupuotuose kraštuose vargsta virš 3 mil. jų tautybės žmonių.

NETURTINGIEJI GYVENA VIEŠBUČIUOSE

New Yorko labdaringos įstaigos išmoka nemažą sumą pinigų už benamių laikymą viešbučiuose. Yra visa eilė, aišku, žemos klasės viešbučių, kurie neturi klijentų. Daugelyje jų apsigyveno portorikiečiai. Jų pragyvenimo išlaidas padengia miesto administracija. Burmistras įsakė patikrinti 5 viešbučius ir šį reikalą kitaip sutvarkyti. kl.

ŠV. KALĖDŲ PROGA

Montrimas, Dapkienė ir Vilipienė pristatė daug gražių rankdarbių ateinančių švenčių dovanoms.

Dabar turime tulpių, kryžių, lėkščių, ramunių ir kitų medžio drožinių.

Yra vazonų, lėlių, grybų ir kitų keramikos rankdarbių.

Galite gauti lėlių, staltiesių, pagalvių, kaklaraiščių ir kitų audinių.

Atvykite ir pamatykite DRAUGO administracijoje, ką galite gauti šv. Kalėdų dovanoms prieinamomis kainomis.

Paįvairinkite dovanas gražiom knygom.

Vaikučiams ypatingai gražus pasirinkimas.

DOVANAS PIRKITE IŠ DRAUGO
4545 WEST 63rd STREET
CHICAGO, ILLINOIS 60629

CLEARING CLUB
UNDER NEW MANAGEMENT
— Noted Fof Fine Cuisine —
Saturdays and other choice dates for private parties — weddings and receptions.
For information, call 767-6500

WAGNER & SONS
Typewriters — Adding Machines — Checkwriters
Nuomoja — Parduoda — Taiso
NAUJOS NAUDOTOS
Virš 50 m. patikimas patarnavimas
NAUJOJE VIETOJE
5610 S. Pulaski Rd., Tel. 581-4111

NAMŲ TAISYMO DARBAI
Staliaus, dažymo ir visus kitus darbus atlieka lietuvis — labai prieinama kaina.
SKAMBINTI RE 7-9615

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
IR MĖGĖJAMS
Daug sutaupysite pirkdami čia įvairių filmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmad. ir ketvirtad. vakarais iki 9 val.
REIKMENYS FOTOGRAFAMS
3314 West 63rd Street
Chicago, Illinois 60629
Telef. PRospect 6-8998

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY
Manufacturers

Rankomis išpiaustyti paveikslų rėmai—pritaikintni paveikslams ir skelbimams rėmai—metalu aplieti rėmai.
2400 So. Oakley Ave., Chicago
Tel. VIrginia 7-7258 - 59

Nuo 1914 Metų
Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalus visus mūsų apylinkės. Dėkojame Jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtume būti Jums naudingi ir ateityje.
Sąskaitos apdraustos iki $20,000.00
Frank Zogas, President
MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478
5% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly.
INSURED
6% 2 Years Savings Certificates (Minimum $5,000)

KALĖDINĖS DOVANOS

Kaip kiekvieniais metais, taip ir šįmet, artėjančių Kalėdų Švenčių proga, siūlome specialiai sudarytus siuntinius, kurie bus maloni ir praktiška dovana Jūsų artimiesiems.

Dovanų siuntinys 1. (1970).

3½ jardo, angliškos vilnonės geros rūšies kostiuminės medžiagos, 3 jardai crimplene medžiagos, tinkamos moteriškam puikiam kostiumui, arba dviem suknelėm, 3 jardai vyriškam arba moteriškam paltui, exportinės rūšies velūras arba wool ir cashmere medžiaga, 2½ jardo vilnonės suknelei medžiagos, 1 nailono arba cottono vyriški išeiginiai marškiniai, arba moteriška bliuskutė, 2 poros moteriškų arba vyriškų nailoninių arba nailoninių kojinių.

Siuntinio kaina įskaičius muitą ir visas persiuntimo išlaidas yra $95.00.

Dovanų siuntinys 2. (1970).

2 vyriški arba moteriški itališki su diržu nailono lietpalčiai, crempleno medžiaga dėl dviejų puikių suknelių, vyriškas arba moteriškas megstukas, vilnonis arba acryleno, 3½ jardo vilnonė kostiumui medžiaga su įrašu "All wool made in England", viena puiki gėlėta vilnonė skarelė.

Siuntinio kaina su visomis išlaidomis yra $95.00

Taip pat, mielai dedame į šiuos arba kitus rūbų siuntinius dalykus, kurie Lietuvoje yra labai vertingi ir naudingi.

Dirbtinio Mink (audinės) kailio paltui viršus, $40.00, vilnonės gėlėtos skarelės, $5.00, vyriški arba moteriški nertiniai, $12.00, nailono marškiniai, $8.00, nailono lietpalčiai, $11.00, gėlėtos nailono skarelės, $2.00, permatomo nailono medžiaga suknelei, $11.00, puikūs ilgi vilnoniai moteriški šaliai, $9.00, ir kt.

Už $36.00 pasiunčiame maisto siuntinį iš specialiai parinktų produktų.

Priimame užsakymus auto mašinoms, motociklams, dviračiams, televizijos aparatams, persiunčiame pinigus ir t. t.

BALTIC STORES, LTD.
(Z. JURAS)
421 Hackney Rd., London, E. 2. England
TELEF. — 01 - 739 - 8734

WINE AND DINE AT R. PLACE
2944 West 59th Street Phone: 776-8351
Fish fry every Friday 5 P.M. to 10 P.M. Stop in soon. Banquet Hall available for every occasion. Home cooking.

Foto V. MAŽELIS
* Vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
* Portretūra
* Meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai
Telef. — HY 7 - 4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

Muziejaus retenybė
PASKUTINIAI NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS LAIKŲ PRISIMINIMAI!
. . . Dar turime pardavimui baigiančių pranykti lietuviškų monetų.
5 litų — J. Basanavičius, 10 litų — Vytautas Didysis, 10 litų — prez. A. Smetona ir kitos. Kainoraštis pareikalavus.
P. ZABLOCKIS, 2333 Ontario St., Vancouver, B. C., CANADA

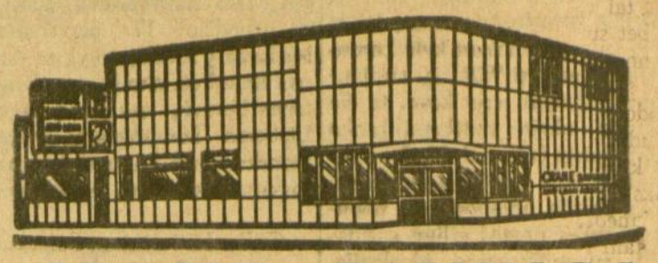
CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE
5¼% Mokamas už Vienų Metų Certificatų sąskaitas Minimum $5,000.00
INSURED
5% Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOŠIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.
VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. .... 9 v. r. iki 9 v. v.
ANTRAD. ir PENKTAD. .... 9 v. r. iki 5 v. v.
ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta.

Pirmo pasaulinio karo memuarai

Antanas Gintneris, LIETUVA CARO IR KAIZERIO NAGUOSE. Atsiminimai iš I Pasaulinio karo laikų, 1914 - 1918. Knygą išleido mecenatai ir garbės prenumeratoriai. Spausdino ViVi spaustuvė Chicagoje, tiražas 1000 egz. 1970 m., 508 psl., kaina $5.00. Gaunama "Drauge".

*

Reikia pasidžiaugti autoriaus darbštumu ir energija. Nešdamas gana stambią visuomeninių darbų naštą, turėjęs sunkokų supurtymų dėl sveikatos, paskutiniu metu pasinešęs į spaudą, duoda mums jau nebe pirmą ir ne paskutinį (—ruošia naujus) stambų veikalą.

Ši knyga tai medžiagos rinkinys apie I Pasaulinio karo pradžią ir vyksmą Lietuvos žemėse, apie Lietuvos valstiečių ir lietuvių karių pergyvenimus fronte ir, kautynėms slenkant į rytus, sunkios vokiečių okupacijos dienos, lietuvių priešinimasis ir t.t.

Autorius stengiasi įvesti labiau intiriguojančių dalykų, nors ir ne taip tampriai suištų su tema, pvz. Romanovų dinastijos likimas, Rasputino vaidmuo ir kt. Iškelia įvairių įdomių temų, kaip pvz. lietuviai caro armijoje, kazokų veiksmai Lietuvos plote, šnipai, karo belaisviai, žmonių gudrumai, vokiečių karo teismai. Besistengdamas klausimą nušviesti iš įvairių pusių, užgriebia plačiau, pvz. aptardamas Amerikos lietuvių veiksmus I Pasaulinio karo metu.

Visas veikalas nėra tai koks sistemingas medžiagos perteikimas ar planingas ir išsamus temos vystymas. Tai daugiau margaspalvė mozaika, sudaryta iš laikraščių iškarpų, ištraukų iš knygų, iš surinktų daugelio žmonių pasakojimų. Iš gyvų žmonių atsiminimų surinktoji medžiaga daugiau apima Suvalkijos Kudirkos Naumiesčio ir Šakių apylinkes, kur yra autoriaus tėviškė, kur jis pats yra daug pergyvenęs ir iš kur jis turi daugiau pažįstamų, su kuriais bendrauja, nors yra žinių ir iš visos Lietuvos. Pats autorius įžangoje pasisako: "Čia nėra jokia karo istorija, o tik atliktas darbas, skirtas ne tik mano motinos, tėvo, brolio, bet ir daugybės kitų, nekaltai žuvusių, lietuvių atminimui". Autorius ir knygą dedikuoja atminimui I Pasaulinio karo metu žuvusios motinos Petronėlės Gudaitytės, brolio Jono ir tėvo Jono, kuris II Pasaulinio karo metu dingo Rytprūsiuose.

Kadangi veikalas sudarytas iš atskirų atsiminimų gabalų ir iškarpų, tai yra pasikartojimų, blaškymosi nuo vienos temos prie kitos ir vėl grįžimų. Čia kalbama apie carų dinastiją, čia apie lietuvius, čia vėl grįžtama prie carų. Vartojant vienodoką antraščių šriftą, tarpais skaitytojui sunku suvokti, kur pasibaigė vieno pasakojimas, kur jau kito.

Nors tai vis nėra teigiami dalykai, bet suprantamai, kada autorius norėjo kuo daugiausia medžiagos surinkti, ją užprotokoluoti spaudoje su mačiusių savo akimis liudininkų pavardėmis. Gal vienas kitas pasakojimas ir nėra toks tikslus, bet vis dėlto tai gana gausus medžiagos telkinys, naudingas tam I Pasaulinio karo laikotarpiui pavaizduoti, tuo labiau, kad autorius surinkęs ir statistinių duomenų, ir suradęs chronologinių įvykių eigos sąrašus, ir parūpinęs daugelį retų, būdingų nuotraukų. Taigi knyga turi savo vertę, ją daugelis domėsis, kaip atsirado daugelis žmonių, kurie savo lėšomis prisidėjo prie knygos išleidimo, kuo irgi turėjo pasirūpinti autorius, ir už tai jam reikia pripažinti kreditą. Knygos mecenatų, garbės prenumeratorių susitelkė net netoli 300. Tai ne tik geras finansinis pagrindas knygos išleidimui, bet tai ir dalis sėkmingo kelio į skaitytojų [illegible].

Gaila, kad vietomis kalba neišlyginta. Pvz. randame tokių sakinių, kaip "įvyko jau virš 50 metų atgal" (67 psl.). Vietomis tikrinių daiktavardžių rašymas neišlygintas, pvz. tame pat 357 puslapy rašoma: "Isenburgas-Birštеinas" ir "Isenburg-Birstein."

Ir vis dėlto tai savo reikšmę turintis memuarinis leidinys, kurį reikia vertinti. Jis knygos lapuose išsaugos daugelį atsiminimų, kurie su kasmet išmirštančiais būtų nublokšti į kapines. Darbas pareikalavo didelio atsidėjimo, ryžtingos iniciatyvos, laiko ir lėšų paaukojimo, už ką Ant. Gintnerį tenka pagirti.

Būtų didelis reikalas panašiu uolumu surinkti duomenis iš didžiosios mūsų tautą istorijoje ištikusios tragedijos — trėmimų į Sibirą. Dalis tų darbo vergų stovyklas, tremties kančias perėjusių žmonių yra pasiekę laisvąjį pasaulį, žmonėse yra nemažai iš Sibiro ir kitų žiaurios tremties vietų gautų laiškų, nuotraukų. Ta medžiaga labai prašosi žmogaus, kuris ją įamžintų knygose, nes laikas ją žiauriai naikina. Čia būtų Ant. Gintneriui ar dar kam kitam dėkinga dirva pasidarbuoti. Susidarytų ne vienas tomas istorijai taip brangios medžiagos, užfiksuojant šimtmečiais neužmirštamus mūsų tautos martirologijos faktus.

J. Pr.

Linksma po Putnamo seselių rėmėjų madų parodos. Iš k. į deš.: Marcia Evans, Alma Fremarek, Dana Kriaučeliūnaitė, Marija Remienė, Aldona Laitienė ir Milda Memėnaitė. Nuotr. Vyt. Račkausko

Amžinasis tikėjimas ir šios dienos žmogus

Vatikano skirtasis su nekrikščionimis palaikyti ryšius kard. Jean Danielou yra talengtingas žmogus. Prancūzijos ministerio sūnus, jėzuitas, Katalikų instituto Paryžiuje Teologijos fakulteto dekanas, jis tapo pakeltas į kardinolus dar nebūdamas nei vyskupu.

Neseniai pasirodė vienas jo veikalas, išverstas į anglų kalbą: "The Faith Eternal and the Man of Today" (išvertė P. J. Olingny, išleido Franciscan Herald Press, Chicagoje, 1970 m., 111 psl., $4.50).

Autorius, žvelgdamas į dabarties krizę, vis dėlto su įsitikinimu skelbia, kad dabarties technikinės civilizacijos ateitis bus religinis humanizmas. Dabarties pavojus jis mato štai kame: "Nėra didesnės grėsmės laisvei, kaip pasaulis, kuriame valstybė, Sovietų Sąjunga ar industrinis kompleksas sprendžia, kas yra gera ir kas bloga; priešingai, laisvės garantija yra ta, kad mes žmogaus sprendimus galime apeliuoti Dievo teisme. Kas mane, krikščionį, daro laisvu, tai žinojimas, jog galutinai aš turėsiu duoti apyskaitą ne Nixonui, Mao ar Brežnevui, o Dievui, kuris teis ir Brežnevą, ir Mao, ir Nixoną."

Religiniams pagrindams jis pramato reikšmingą ateitį: "Socialistus, moralės profesorius, socialius organizatorius mes visada turėjome. Jie buvo naudingi, bet nei vieno jie nėra išganę... Ko dabarties žmogus reikalingas, tai Išganytojo. Mūsų laikų žmogus yra reikalingas atsakymo į jo egzistencijos pagrindines problemas, o to negali duoti joks socialinis organizatorius." Ir jis pabrėžia, kad socialinis humanizmas jau nebėra pakankamas žmogui, pradedančiam alkti Dievo.

Kalbėdamas egzistencialisto Satre skelbiamą laisvę kiekvienam ieškoti savo identiškumo ir laisvę ieškoti savo laimės, Danielou primena, kad tam yra apribojimas — tai kito žmogaus, meilė, kuri neleidžia ardyti kito laisvės. Mes negalime nei vieno padaryti mūsų malonumų įrankiu, mūsų užgaidų vergu, sako Danielou.

Pasinaudodamas proto argumentais, apreiškimo faktu, Mirusiųjų jūros olose rastais raštais (Dead Sea scrolls), Danielou stiprina tikėjimo pagrindus ir skelbia: "Ir ateities civilizacijoje Dievas užims tą vietą, kurią jis turėjo praeities civilizacijoje. Ateizmas yra laikinos krizės išraiška..." Pagaliau jis primena pareigą krikščionims, plečiant savo žinią, gilinti tikėjimą.

J. Pr.

Kiekvienam lietuviui būtinos knygos:

LIETUVIŲ POEZIJOS ANTOLOGIJA . . $7.00
LIETUVIŲ BELETRISTIKOS ANTOLOGIJA I dalis $6.00
LIETUVIŲ BELETRISTIKOS ANTOLOGIJA II dal. $10.00

Šiuose trijuose Lietuv. Knygos klubo leidiniuose surinkti pagrindiniai, kad ir ne visi, lietuvių beletristai ir poetai, pradedant Motiejum Valančium bei liaudies nežinomais poetais ir baigiant Kaziu Almenu bei Algirdu Landsbergiu

Šis gražus, kietais viršeliais knygų rinkinys, apima didžiumą mūsų literatūros kūrėjų ir todėl privalomas kiekvienai lietuviškai šeimai, kuri didžiuojasi savo tautos atsiekimais.

Knygos gaunamos "Drauge". Illinois gyventojai prie knygos kainos turi pridėti 5 proc. mokesčiams.

Ekumeninių diskusijų vadovas

Galime pasidžiaugti ypatingu ekumeninių kultūrinių pastangų laimėjimu: katalikų Paulist Press (Paramus, N.J.) drauge su protestantų JAV Bažnyčių taryba (Friendship Press, New Yorke) išleido ekumeninių diskusijų vadovą "Bring Us Together. Third Living Room Dialogues" (1970 m., 160 psl., $2.50). Tai diskusijoms medžiaga, tai iš knygų, žurnalų, laikraščių sudaryta moderniosios minties antologija, suredaguota James James Youngo ir iliustructa Fredo W. McDarraho. Visų pirma krinta į akis nuostabiai meniškas knygos išleidimas. Iliustracijos, šriftai, puslapių erdvė, laužymas, panaudota su ypatingu išradingumu ir nauju skoniu, kad jokios kitos knygos neteko matyti taip nauju dailumu sudarytos.

Turinys čia koncentruojasi apie naujų Kristaus idėjų suvokimą, ideologines vienybės ieškojimą, naujos moralės vertinimą, naujos santvarkos ir gerovės kūrimą, naują religinių kelių tiesimą.

Medžiaga paruošta diskusijoms; kiekvieno skyrelio gale net ir klausimai sudaryti. Sutelkti čia pasisakymai nuo pačių kraštutiniųjų maištininkų iki pačių karščiausių tradicinės tvarkos kūrėjų, ir vis naujųjų dienų autoriai, kovotojai. Ne su visomis mintimis galima sutikti, bet jų negirdomis neįmanoma aplenkti, ir jos čia pateikiamos išdiskutuoti, apsvarstyti, ką iš jų reikia priimti, ką atmesti.

Ypatingai džiugu, kad šis leidinys tai vaisius kultūrinio bendradarbiavimo tarp katalikų ir protestantų, ir tai atlikta su labai dideliu kūrybingu išradingumu, leidinį sudarant patraukliu mozaikiniu įvairumu, papuošiant naujausiojo meno laimėjimų formomis.

J. Pr.

LAKŪNŲ GELBĖJIMAS JŪROJE

Lakūnams dažnai tenka išgyventi priverstinį nusileidimą žemėn arba jūron. Įvykus nelaimei viršum sausumos, lakūnas nuplaniruoja lėktuvą žemyn ir tokiu būdu dažnai išlieka sveikas. Tačiau visai kitas reikalas, kai lakūnas būva priverstas leistis, kada jis skrenda viršum jūros. Kai lakūnas sėkmingai pasiekia sausumą, jis yra išgyvenęs visus pavojus, gi jūron nusileidusio lakūno laukia dar vienas pavojus — vanduo. Lėktuvui nugrimzdus į gelmes, lakūnas bando išsilaikyti vandens paviršiuje, tačiau jei krantas toli ir niekas nesuteikia pagalbos, tai lakūnas žūva. Taip pat yra ir tada, kaip nelaimės ištiktas lakūnas nušoka į jūrą su parašiutu.

Skrendą virš jūros bei vandenynų lakūnai užsideda tam tikrą, neleidžiantį skęsti prietaisą. Tačiau kai kada neišgelbsti lakūno ir ši priemonė, jei kartais tenka ilgiau išbūti vandenyje, tuo labiau kai esti didelės bangos. O vandeny plūduriuojant jiems tenka dažnai išbūti gan ilgai, nes pagelbos lėktuvams negreit pasiseka surasti besilaikantį lakūną.

Norint palengvinti įkritusį į jūrą ar kokį didelį ežerą lakūnų ieškojimą, amerikiečiai sukombinavo savotišką priemonę. Prie lakūno drabužių pritaisomas oro kamuolys — balionas, kuris, patraukus tam tikrą virvutę, prisipildo helijos dujomis, kurios iškelia balioną į viršų. Kildamas balionas išlaisvina stiprų ir gan ilgą siūlą, kuris būna pritvirtintas prie lakūno drabužių. Balionas nudažytas įvairiomis ryškiomis spalvomis. Tokiu būdu lakūnams lengva jį pastebėti ir tuo pačiu surasti įkritusį jūron lakūną.

KALĖDINĖS KORTELĖS
Christmas Cards
"Drauge" jau galima gauti kalėdinių kortelių
RINKINYS Nr. 1
Įvairūs gražūs religiniai Kalėdų vaizdai su lietuviškais sveikinimo tekstais. Dėžutėje yra 15 kortelių. Kaina $1.00.
RINKINYS Nr. 2
Įvairūs religiniai Kalėdų vaizdai su angliškais sveikinimų tekstais. Kaina $1.00.
DRAUGAS, 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629

TOP INTEREST TO SAVERS
5% TO 6%
PER ANNUM
DEPENDING ON TYPE, AMOUNT AND TERM
INTEREST PAID QUARTERLY
STANDARD FEDERAL
SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO
4192 Archer Avenue at Sacramento • Chicago, Illinois 60632 • 847-1140
ASSETS OVER $145,000,000. RESERVES OVER $12,900,000.
OFFICE HOURS:
Monday & Thursday, 9 a.m. to 8 p.m. • Tuesday & Friday, 9 a.m. to 4 p.m.
Saturday, 9 a.m. to 12 Noon • Wednesday, no business transacted.

EUDEIKIS
DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID
La dotuvių Direktoriai
Trys Moderniškos Koplyčios
4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852
4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas — YArds 7-1741-2

MAZEIKA & EVANS
FUNERAL HOME
THREE AIR-CONDITIONED CHAPELS
Parking Facilities
6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-8600

Vienos Kardinolas Arkivyskupas
FRANZ KOENIG
apie V. Bagdanavičiaus knygą
THE CULTURAL WELLSPRINGS OF FOLKTALES
rašo:
"Kaip religijos istorijos specialistas aš galiu paliudyti apie šio rinkinio įdomumą ir svarbą moksliniam šios srities darbui. Jūsų aiškinimai yra išimtinės vertės."
Ši knyga yra vertinga priemonė supažindinti kitataučius su senąją lietuviška kultūra.
Apie tai Kardinolas rašo:
"Žvalgydamasis po jūsų knygą kiekvienas ras, kad Mircea Eliade's pareiškimas jog lietuviška tautosaka yra turtingiausia Europoje, pasitvirtina."
Knyga gaunama Drauge. Ji kainuoja $ 6.00.

PETKUS
MARQUETTE FUNERAL HOME
— TĖVAS IR SŪNUS —
TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS:
2533 West 71st St. Telef. GRovehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOwnhall 3-2108-09
AIKŠTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

18% — 20% — 30% pigiau mokėsit už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas
FRANK ZAPOLIS
3208½ West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

GĖLĖS
Vestuvėms, banketams, laidotuvėms ir kitokioms progoms
GUŽAUSKŲ
Beverly Hills Gėlinyčia
2443 W. 63rd Street, Chicago, Illinois
TEL. PR 8-0833 — PR 8-0834

Remkite tuos biznierius, kurie skelbiasi "Drauge"

Perskaitę "Draugą", duokite kitiems pasiskaityti.

LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai
STEP. C. LACK IR SŪNŪS
(LACKAWICZ)
2424 W. 69th Street Tel. REpublic 7-1213
2314 W. 23rd Place Tel. VIrginia 7-6672
PETRAS BIELIŪNAS
1348 S. California Ave. Tel. LAfayette 3-3572
ANTANAS M. PHILLIPS
3307 So. Lituanica Ave Tel. YArds 7-3401
POVILAS J. RIDIKAS
3354 So. Halsted Street Tel. YArds 7-1911
JURGIS F. RUDMIN
3319 S. Lituanica Ave. Tel. YA 7-1138-1139
VASAITIS - BUTKUS
1446 S. 50th Ave., Cicero, Ill., Tel. OI 2-1003
LEONARD BUKAUSKAS IR SŪNUS
649 E. 162nd Street, South Holland
10821 South Michigan Avenue, Chicago
TEL. — CO 4-2228

REDAGUOJA ST. SEMĖNIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629, TELEF. 925—5988

MOTERŲ IŠLAISVINIMO SĄJŪDIS

JAV ir kituose kraštuose ima garsėti vadinamas Moterų išlaisvinimo sąjūdis. Visai priimtini jo siekimai, kad moterims būtų lygios teisės gauti darbus kaip ir vyrams, kad moterims, dirbančioms tą patį darbą, kaip ir vyrai būtų mokamas tas pats atlyginimas, kad moterys kaip ir vyrai galėtų dirbti antvalandžius ir panašiai.

Tačiau iš kitos pusės šis sąjūdis vietomis yra surištas ir su neapdairumu. Žurnalas "Life" dar savo 1969.12.12 dienos numery pažymėjo, jog šiame sąjūdyje vietomis yra linkimas į įsitikinimą, kad revoliucinis marksizmas atnešiąs moters išlaisvinimą. Moterų išlaisvinimo būstinėje New Yorke kabo plakatai, reiškiantieji simpatijas kinų revoliucijai. Viena iš tų Moterų išlaisvinimo atskalų, pasivadinusi WITCH (Women's International Terrorist Conspiracy from Hell) savo nares laiko partizaninėmis kovotojomis prieš "moters prispaudėjus" ir jų manifestas sako, kad tos WITCH yra "ryžtingos, agresyvios, inteligentiškos, nekonformistiškos, seksualiai išlaisvintos, revoliucionierės". Narės šios grupės ir dar kitos grupės, pasivadinusios SCUM (Society for Cutting Up Men), netgi treniruojasi pavartoti ginklą. Dar vienos iš tų Moterų išlaisvinimo grupės narės, apie 400 moterų, užėjusios šalmus ir nešdamos Viet Congo raudonas vėliavas bandė užpulti Dix kareivines.

Per 1969 m. lapkričio mėn. suruoštą antivietnamišką moratoriumo suvažiavimą Washingtone narės to Moterų išlaisvinimo sąjūdžio būrėsi draugėn su Socialistų darbo partijos nariais, su Jaunų socialistų sąjunga, su komunistų diriguojamais DuBois klubais ir su Komunistų partijos jaunimu. Apie tai skelbia, paprastai gerai informuotas, The Mindszenty Report (1970.II.26).

Tas pats biuletenis, aptardamas Moterų išlaisvinimo sąjūdžio siekimus, primena, kad to sąjūdžio grupė, veikianti Southern Illinois universitete, Carbondale, kelia reikalavimus moterims laisvės rūkyti marijuaną, laisvės "mylėti ką nori ir kur nori" ir t.t. Beveik visos Moterų išlaisvinimo grupės reikalauja laisvės žudyti negimusius — daryti abortus.

Moterų išlaisvinimo sąjūdžio veikli narė Steinem yra taip pat vadovybėje egzekutyvo organizacijos "The Committee to Defend Panthers." Šis komitetas renka aukas ginti areštuotiems, teisman patekusiems Juodosios Panteros nariams, kurie žinomi nužudę eilę policininkų, apšaudę ugniagesius ir t.t.

Tiem panterom ir jų naujosios kairės sąjungininkam neseniai susirinkus į Wshingtoną neva sudaryti naują konstituciją, ten dalyvavo ir Moterų išlaisvinimo sąjūdžio atstovės.

Viena iš Moterų išlaisvinimo sąjūdžio aktyvisčių — Ti — Grace Atkinson 1968.III.10 išspausdino "New York Times Magazine" pareiškimą, kur sakoma, jog "tikras pakeitimas ateis tik pagrindinai pakeičiant moterystę ir šeimą..., vaikus auginant bendrai; negali būti kalbos apie moters laisvę, jeigu vaikai yra ant jos nugaros".

Wayne universitete 1970 m. spalio mėn. buvo Peggy Goldman, kuri yra Michigano komunistų partijos sekretorė, pakviesta aiškinti, ar marksizmas yra draugas ar priešas Moterų išlaisvinimo sąjūdžio.

Wayne valst. universiteto Moterų išlaisvinimo padalinys vienu iš savo veiklos punktų pasirinko skleidimą komunistų dienraščio "Daily World" ir rinko aukas išlaisvinimui Angelos Davis, negrės komunistės revoliucionierės, kuri apkaltinta parūpinimu revolverių, kuriais 1970.VIII.7 buvo nušauti keli žmonės San Rafaelio, Calif., teismo rūmuose. Tarp nušautų buvo ir vyr. teismo teisėjas. Daug yra faktų, rodančių, jog tą Moterų išlaisvinimo sąjūdį stengiasi panaudoti komunistai.

Lietuvės moterys šio sąjūdžio atžvilgiu laikosi atsargiai. Jeigu mes šias informacijas čia perteikiame, tai tik tam, kad motinos turėtų medžiagos painformuoti savo studentes dukteris, kurių idealizmas daro palankesnes jas įtraukti į klastingas raudonąsias pinkles.

J. Žvilbutis.

Am. Liet. inžinierių ir architektų moterų pagalbinio vieneto suvažiavime pas klubo narę Meilutę Rulienę Beverly Shores. Iš k. į deš.: Elvyra Juzėnienė, Gintra Narienė, Vladė Pargauskienė, Birutė Sekmakienė, Birutė Briedienė ir Irena Šilkaitienė. Nuotr. H. Žitkuvienės

Sviestas, augąs ant medžių

STEFANIJA STASIENĖ

Šiandien dažnai girdime, kad bulvių, dešrų, kopūstų valgius. nepaprastai sparčiai besidauginančiai žmonijai žemėje gali pritrūkti maisto. Todėl griebiamasi visokių priemonių žmonių prieaugliui žemėje mažinti, užuot suradus naujų maisto išteklių ar bent tinkamai paskirsčius dabar turimus.

Tūkstančiai augalų ir gyvių žmogaus mitybai

Mitybos specialistų suvažiavime Paryžiuje paaiškėjo, jog mūsų žemėje auga apie 250,000 įvairiausių augalų bei daržovių, tinkamų žmonijos mitybai, ir apie 2,000,000 įvairiausių gyvių, kurie taip pat tinkami žmonių mitybai. Tuo tarpu žmonės valgo tik apie 50 rūšių daržovių ir apie tiek pat įvairių gyvulių ir žuvų. Tad ir matome, kokia maža dalele visų žemės mums teikiamų gėrybių mes tesinaudojame.

Apie dešras ir pomidorus

Vieni esame suvaržyti savo papročių bei tradicijų. Tik dirstelkim mes patys lietuviai į save. Mes esame labai įpratę į Valgome visa tai ne tik namuose, bet ir gražiausio parengimo metu mes vis tiek tuo kvapu pripildome salę... Kiti tesinaudojame tik savo aplinkos ar artimų apylinkių teikiamais ištekliais.

Tačiau, laikui bėgant, turėtume vis kuo nors nauju papildyti savo maisto sąrašą. Juk dar daugelis atsimename, kad seneliai stebėjosi pomidorais, jog net ne visi mūsų kaimo žmonės išdrįso auginti kaliaropes, špinatus ar raudonus burokėlius. Taip ir šiandien pasaulyje yra dar daug gardžių daržovių ar vaisių, kurie vieniems daugiau patinka, kitiems mažiau, vieni juos su malonumu valgo, kiti į juos dar šnairuoja.

Kondensuoto maisto vaisius

Štai pvz. kad ir avocado vaisius. Tai yra šiltųjų kraštų vaisius, augąs Floridoje, Kalifornijoje... Tik savo išvaizda šis vaisius primena kriaušę. Tačiau, avocado nėra kriaušių giminės, o laurinių medžių. Vaisius, galima sakyt, yra koncentruoto maisto tam tikras vienetas. Nebe reikalo sakoma, jog po šio vaisiaus žieve telpa net šešios duotys; nes turįs daug (proteino) baltymų, riebalų, mineralų, vitaminų ir t. t. Iš vitaminų yra turtingas A, B, C, D, E. Todėl šis vaisius gali būt patiekiamas ne tik kaip salotos, bet ir kaip pagrindinė duotis, norint juo pakeisti mėsą. 25 procentus šio vaisiaus sudaro labai aukštos kokybės aliejus. Todėl meksikiečiai jį ir vadina sviestu, kuris auga ant medžių.

Augalas vietoj sviesto

Avocado gaunamas maisto krautuvėse. Daržovių ar vaisių skyriuose krinta į akis didelės, kiek raupuota oda, tamsiai žalios spalvos, lyg ir kriaušių formos. Tik nemaišyt jų su Mango.

Avocado pavartoti galima rasti aibės būdų. Vienas iš paprasčiausių ir lengviausių būdų yra sutrintą avocado vartoti vietoj sviesto sriuboms pagardinti ar, kaip žemaičiai sako, "užkulti sriubą". Tinka daržovių sriuboms, vištienos saltiniui ir t. t.

Antra, supiaustytą grįžinėliais avocado pašlakstyti citrinos sunka ir tiekti prie daržovių mėsos ar žuvies.

Pagaliau, gerai sutrintas avocado vaisius ir pagal skonį įpilti citrinos sunkos, norimų priedonių: peletrūnų (taragon), česnavių (sagl), čiobrelių (savory), pipirų. Yra gardus pakaitalas majonezo. Tinka padažymui bulvainių ir kt.

Dabar truputį įvairiau.

Avocado vyniotinis

Imti 1 avocado vaisių, druskos pipirų pagal skonį.

½ citrinos sunkos ar mažiau — pagal skonį.

5 galvinio saloto lapus.

Avocado nulupti, perpjauti, išimti sėklą. Pridėjus prieskonių pagal skonį, viską gerai išsrinti.

Saloto lapą pasidėti ant lentelės. Uždėjus ant jo avocado masės, išlyginti ir suvynioti. Perpjauti pusiau, susmeigti gvaizdikėliu ir kuriam laikui padėti į šaldytuvą.

Tinka prie visų mėsų ir žuvų.

Galiausiai avocado ledai

Imti 1 didelį avocado vaisių,
1 puod. pieno,
½ puod. lieso pieno miltelių,
4 valg. šk. medaus,
⅓ puod. citrinos sunkos,
½ valg. šk. tarkuotos citr. žievės.

Avocado nulupti, išimti sėlą ir supiaustyti. Viską sudėjus į elektrinį trintuvą (Blender), išplakti. Išplakus, supilti į neaukštą keturkampį plastikinį indą ir padėti į šaldytuvo šaldomąjį skyrių. Šaldymo metu, kai pradeda stingti, reikia kokius 2-3 kartus vis šaukštu permaišyti ir, kai stipriai sustings, ledus galima dėti į aukštas stiklo taures. Papuošti uogom.

Prancūzai stebisi amerikietėm

Prancūzijos buv. gen. konsulas Chicagoje, Jean-Louis Mandereau, dabar paskirtas ambasadoriumi Bolivijoje, amerikiečių spaudai pareiškė, kad po šešių metų gyvenimo čia, jis nesupranta dviejų dalykų, galvodamas apie amerikiečių moteris.

Anot Mandereau, moteris net nepajudės užsidegti sau cigaretės, jei vyras yra šalia, ir ji sėdės automobily, kol vyras apeis aplink ir atidarys jai duris.

Ir po to amerikietės dar šaukiasi moterų išlaisvinimo?

Gyvenimiška ironija

Statistiniai duomenys rodo, kad moterys išleidžia 85 proc. vartotojo dolerio, vaikai — 15 proc., o vyrai... likutį.

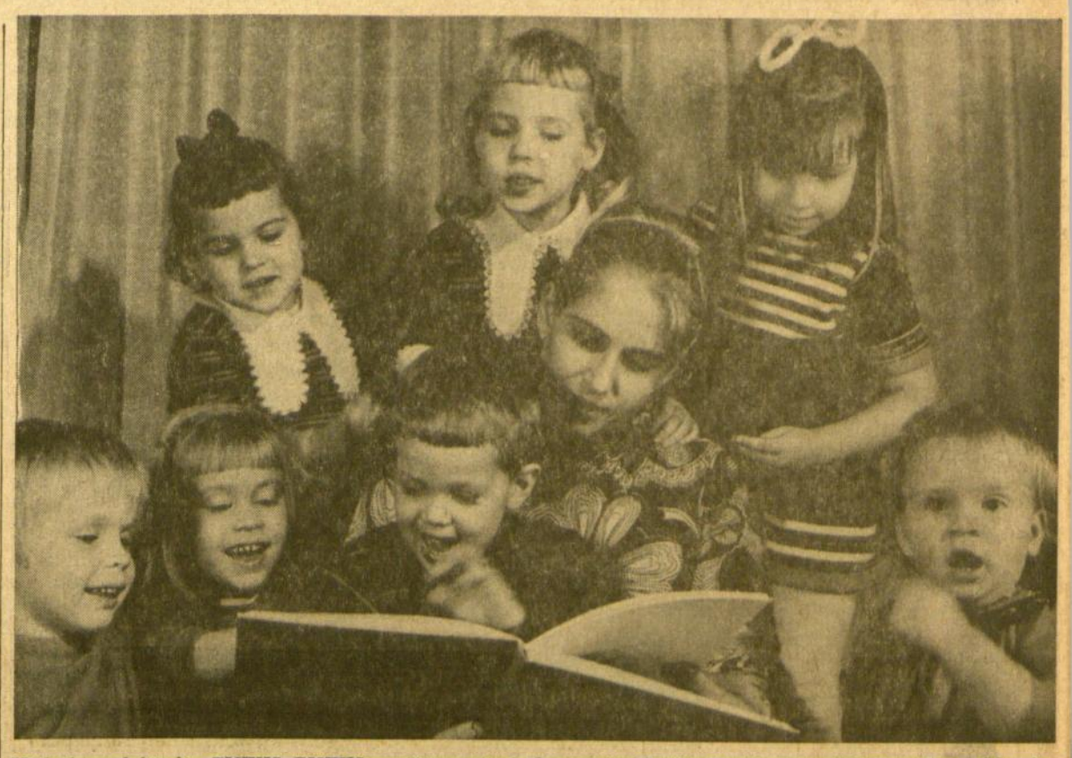

Vaikiškos plokštelės ZUIKIS PUIKIS mažieji artistai. I-oj eilėj iš k.: Liudas (3 m.) ir Viktutė (5 m.) Venclovai. Aras Tijūnėlis (2 m.), Lina Grigaitytė (1½ m.). Vidury — viso to spiritus movens Indrė Paliokaitė - Tijūnelienė. II-oj eilėj iš k.: Rasa (3½ m.) ir Daina (5) m.) Tijūnelytės, Daiva Grigaitytė (4 m.). Trūksta Audros Venclovaitės (2 m.), nesutikusios pozuoti. Nuotr. Algirdo Grigaičio

IŠ MOTERŲ PASAULIO

— **Lietuvių Moterų klubų federacijos Chicagos klubas** išsirinko naują valdybą, kuri pasiskirstys pareigomis ateinančiam valdybos susirinkime. Išrinktos: Elz. Diminskienė, M. Krauchunienė, E. Sidzikauskienė, J. Valdienė, S. Gedvilienė, I. Motekaitienė, O. Roznikienė ir O. Gradinskienė.

— M. Krauchunienė ir P. Vaitaitienė, Liet. Mot. klub. fed. Chicagos klubo pirm. ir narė, įrengė tautodailės parodėlę pereitą antradienį Roden viešojoje skaitykloje (6083 Northwestern Highway, netoli Park Ridge), kur ji išbus visą gruodžio mėn. Be tautodailės dalykėlių, lietuviškos dovanėlės po eglute ir eglutės liet. papuošimai.

— Elzbieta Pilipauskienė (Betty Phillips) išrinkta Chicagos Lietuvių moterų klubo pirmininkė. Ji yra dail. Jono Pilipausko žmona. Vicepirm. El. Ališauskienė (Allen), užrašų sekr. Aldona Daukuvienė, koresp. sekr. B. Dodge, ižd. Joana Oksienė, finansų sekr. Ad. Kutchins, istorikė (archyvo globėja) Aldona Brazienė.

—**Lietuviškoji Kalėdų eglutė**, per 30 m. išstatoma su kitų tautų eglutėm Pramonės ir Mokslo muziejuje, ir šiemet karaliauja, kaip viena originaliausių ir gražiausių. Gruodžio 10 d. jaunieji vyčiai praves lietuvišką programą 7 v. 30 min. vak. Pastatys Juzės Daužvardienės montažą "Tradicinės lietuviškos Kalėdos". Įėjimas nemokamai.

— **Kita lietuviška kalėdinė eglutė** pastatyta Bismarck viešbuty, kuriame yra tik 4 tautų kalėdinės eglutės. Viešbučio vadovybė pati paprašė lietuvišką eglutę čia įrengti. Pereitais metais ji čia taip visiems patikusi savo nepaprastumu. Ją išpuošė M. Krauchunienė ir P. Vaitaitienė. Darbo koordinatorė ir visa jo "spiritus movens" yra Juzė Daužvardienė. Iki pat Kalėdų kiekvieną dieną per pietus bus kalėdinių giesmių ir kitų dainų giedojimas. Gruodžio 17 d. giedos "Aidutės", Alice Stephens vadovaujamos, o gruodžio 14 d. mūsų Alicija diriguos lenkėms "Lira". Viešbutin dažnai atsilanko meras R. Daley su Cook apskr. pareigūnais. Norima tas eglutes padaryti čia kasmetine tradicija. Kas kartą rodomos vis kitų tautų eglutės, vien tik lietuviškoji buvo rodyta pamečiui du kartus. Tuoj po Padėkos dienos — penktadienį, Lucija Lazauskienė, Lietuvos Dukterų dr-jos valdybos narė, atvežė dešimtį našlaičių ir globotinių, kurie buvo apdovanoti žaislais, puikiais pietumis juos pavaišinus. Minimoji dr-ja jau antrus metus nuveža ten savo globotinius. Šiemet dalyvavo konsulai, spaudos atstovai ir kit. Mūsų gabiosios ambasadorės Juzės Daužvardienės pastangomis, šiemet yra ir 5-ta eglutė - tarptautinė, išpuošta visų tautų kalėdiniais papuošalais.

—**Vanda Radavičienė**, padedama savo kaimynių, draugių ir giminių, padarė per 400 šiaudinukų ir išpuošė jau antri metai lietuvišką eglutę muziejuje Chicagoje (seniau puošė Šv. Kazimiero seserys). Pereitais metais ji išsiuntė porą dėžių šiaudinukų G. Krivickienei į Washingtoną, D.C., o toji padovanojo Nixonienei, kuri išpuošė savo šeimos eglutę Baltuose Rūmuose. V. Radavičienė prie lietuviškos eglutės bus parodyta amerikiečių televizijoje. Vanda yra gimusi Vilniuje, 5 metų atvežta į šį kraštą, bet nepamiršusi nei savo kalbos ir yra labai susipratusi lietuvė.

Tokius drabužius Braniff lėktuvų linijos patarnautojos pradės vilkėti nuo sausio 15 d. lėktuvuose, skrendančiuose į Havajus ir dar poroj kitų linijų.

Kiek moterys sugaišta grožio salone

Paskutinieji surašinėjimai parodė, kad, vidutiniai imant, moteris praleidžia 13 savaičių savo gyvenime pas kirpėją ir plaukų sušukuotoją!

Geriausia spalva poilsiui

Namų sutvarkymo ir spalvų ekspertai teigai, kad žalia spalva yra pati geriausia darbo kabinetui ir miegamajam, nes ji atpalaidoja raumenų ir nervų įtampą.

Rašysena atskleidžią būdą

Grafologai sako, jei rašysena yra smulki ir suspausta, tai ji rodo žmogaus nepasitikėjimą savimi ir liudija labai kitus įtarinėjančią jo prigimtį.

KAILIŲ PREKYBA

Elizabeth Taylor ir visa eilė kitų artistų atsisakė pirkti brangių kailių kailinius. Kai kurie kailių pirkliai nutarė kailinius siūti iš tokių kailių, kurių gyvių yra pakankamai daug, ir daugiau nebepardavinėti baigiančių išnykti žvėrių, sakysime, tigrų kailių. kl.

Prof. dr. A. Šlepetytė-Janavičienė, Liet. Kat. Moterų organizacijų pasaulinės sąjungos pirmininkė, kaip garbės viešnia Amerikos Kat. Moterų tautinės sąjungos 50 metų sukakties suvažiavime Minneapolyje, Minn. Suvažiavime dalyvavo 3000 delegačių. Čia matoma su Washingtono, Pittsburgho ir Minneapolio katalikių moterų pirmininkėmis.